

کوردستان له سهفه رنامه ی بیانیدا - ۹

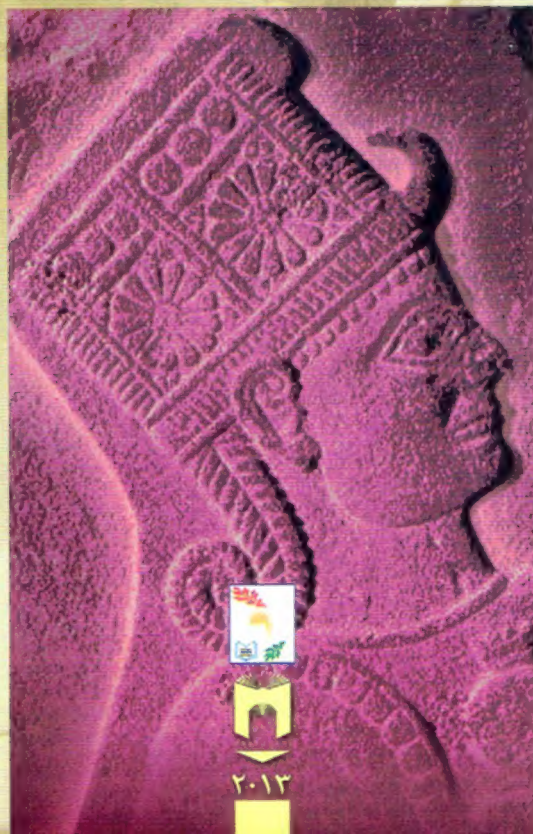
سهفه رنامه ی جاکسوڻ بو

باشووری کوردستان له سالی ۱۷۹۷

وهرگیرانی:

رهسول بهختیار

منتدی اقرأ الثقافی
www.igra.ahlamontada.com

سەفەرنامەى جاكسۇن بۇ باشوورى كوردستان لە سالى ۱۷۹۷

وەرگىرانى
رەسول بەختيار

سەرىەرشتيار
رابىعە فەتاح شىخ مەمەد

ھەولتير - ۲۰۱۳

پروژه‌ی هاو به‌ش

خانه‌ی موکریانی بۆ چاپ و بلاکردنه‌وه کۆمه‌له‌ی ئینسکلۆپیدیای کوردستان

• کوردستان له سه‌فه‌نامه‌ی بیانیدا - (٩)

• سه‌فه‌نامه‌ی جاکسوڻ بۆ باشووری کوردستان له ساڵی ١٧٩٧

• وه‌رگیرانی: ره‌سۆن به‌ختیار

• سه‌ره‌رشتیاری پروژه: رابیعه فه‌تاح شیخ محمەد

• نه‌خشه‌سازی ناوه‌وه: رێدار جەعفەر

• به‌رگ: هۆگر سدیق

• نرخ: (٢٠٠٠) دینار

• چاپی یه‌که‌م: ٢٠١٣

• تیراژ: ١٠٠٠ دانه

• ژماره‌ی سپاردن: (٣٣)

• چاپخانه: موکریانی (هه‌ولێر)

زنجیره‌ی کتیب (٨٠٣)

مالپه‌ر: www.mukiryani.com
ئیمه‌یل: info@mukiryani.com

پیرست

۷ پێشه‌کی
۹ به‌شی یه‌که‌م: له‌ ده‌ریای هنده‌وه
۱۹ به‌شی دووهم: پشوویه‌ك له‌ به‌سرا
۳۷ به‌شی سییه‌م: له‌ زێی دیجله‌دا
۴۹ به‌شی چواره‌م: له‌ به‌غدا
۵۷ به‌شی پینجه‌م: له‌ پێگه‌ی چوونمان بۆ که‌رکوک و موسڵ
۶۵ به‌شی شه‌شه‌م: له‌ شاری هه‌دیا

پیشەکی:

جاکسونی گه‌پیده یه‌کێک له‌و گه‌پیده ئینگلیزانە وها‌تۆته عێراق و‌دواتر له‌وێوه چۆته باکووری کوردستان، له‌نیوه‌ندی گه‌شته‌که‌یدا خستویه‌تییه روو، هه‌ر له‌به‌سراوه تا دیار به‌کر و‌نسیبێن، ئه‌وه‌ی به‌چاوی خۆی بینووه باسی لێوه کردووه، له‌هه‌ندێک شوێندا باس له‌پۆشاک و‌جلوبه‌گ و‌ئه‌و چه‌کانه ده‌کات، که ئه‌و کات باو بووه، هاوکات له‌ باشووری عێراقدا باسی زۆر شتی کردووه، که جیگه‌ی سه‌رنج بێ.

ئیمه‌ لێره‌دا به‌کورتی وه‌رمانگێپراوه‌ته سه‌ر زمانی کوردی، کاتیکیش دێته کوردستان هه‌ر له‌ زنجیره‌ چیا‌ی هه‌مرین و‌توزخورماتووه باس ده‌کات تا ده‌گاته شاری نسیبێن، له‌هه‌ندێک شوێندا باس له‌گه‌وره‌یی و‌مه‌زنایه‌تی قه‌لای هه‌ولێر ده‌کات و‌جه‌خت ده‌خاته سه‌ر ئه‌وه‌ی سه‌رده‌مانێک شوێنیکی گ‌رنگ بووه.

کاتیکیش باس له‌شاری مووسڵ ده‌کات و‌تیشک ده‌خاته سه‌ر ئه‌وه‌ی، که سه‌ره‌پایی ئه‌وه‌ی له‌ مووسڵدا چه‌ندین ئایینی تیا‌دا هه‌بووه، به‌لام زۆربه‌ی دانشتووانی ئه‌و شاره‌ کوردن.

له‌دوو‌تۆبی ئه‌م په‌رتووکه‌دا چه‌ندین خا‌ل ده‌بینی، که شایه‌نی ئه‌وه‌یه هه‌لۆه‌سته بکه‌ی، هه‌رچۆنێک بێ، ئه‌م گه‌شته به‌هه‌ر مه‌به‌ستی‌ک ئه‌نجاندرا‌بێ، به‌لام ئه‌جۆره گه‌شت و‌گه‌رانه بێگومان به‌مه‌به‌ستی‌ک ئه‌نجامدراوه، تا خویته‌رانی پێ ئاشنا بکات.

جاکسۆن وەك خۆی باسی لیۆه دەکات، لەزۆر شوێن رووبەرپووی ناخۆشی بۆتەوه تا ئەو رینگەییە بریۆه، لەهەندێک شوێنیش رووداوەکانی زۆر لا مەزن بووه، ھاوکات زۆریەکی باسەکانیشی بەرووکەشی باس کردووه و نەچۆتە نیۆ کرۆکی باسەکاندا، لەلایەکی دیکەوه جاکسۆنی گەڕیدە تەنھا بۆمان دەگێڕیتەوه و خۆی ماندوو نەکردووه تا بچیتە نیۆ ناخی باس و خواسەکانی ئەو کاتە.

ھیوادارم خۆتەران سوود لەهەموو هەنگاوانێکی ئەو گەڕیدەییە وەرگیرن و بۆ نیۆ خودی باس خواستەکانیان و تویژینەوهکانیان کە سەبارەت بە کوردستان و شارە کوردییەکان ئەنجامی دەدەن.

رەسول بەختیار
هەولێر - کوردستان
٢٠١٢/٨/٢

به‌شی یه‌که‌م

له‌ده‌ریای هینده‌وه

له کاتژمێر ههشتی ئیواردی رۆژی چواری ئە یاری سالی ١٧٩٧ له بۆمبايه وه به
 کهشتی (بیرل) به رهو به سرا گهشته که مان دهستی پێکرد، که کابتن (رهبنس)
 سه رو کایه تی گهشته که و کهشتیه که ی ده کرد، هاوکات له تهک مندا به رێژ جیمس
 ستیفنز که یه کیك له فرمانبهره مه ده نیه کان وجهه پال جۆن ریدم که نامری
 فهوجی میر پاشایه تی هیندی بوو، ئە وه جگه له جیمس مۆرلی له گه لدا بوو، ئیمه
 کهش وهه وایه کی خۆشان دورستکرد، له ده ره وهش بایه کی نزم له رۆژئاوای باکوری
 رۆژئاوا وه به رهو روومان ده هات، ئەم بایه تا رۆژی دوانزده هه می ئەو مانگه
 به رده وام بوو، که له پله ی ١١، ٩ ی باکوور و پله ی ١٦/ ٦٢ ی رۆژهه لات بوو له سه ر
 پله کانی هیللی درێژی، دواتر بایه که زۆر توند بوو و ناسمانیش به رهو ته مبه وون
 ده رۆشت.

الغیث بیّ که له دوورگهی عهره بیدایه) دهسوراینه وه، کاتیڤ که رۆژ بۆوه له رۆژی بیست ویه که مینی ئه یاردا دوو به له می عهره بیه کان لیمان نزیک بوونه وه که ماسیه کی زۆریان هه لگرتبوو و ئیمهش به نرختکی له بار ماسیمان لیان کړی، هه روا له کاتژمیر دووی پاش نیوه رۆ بایی باشووری رۆژه لآت که شتییه که مانی به رهو شوینی مه به ست ده برد، ئیمه له دووره وه بینیمان وهه ستمان به وه کرد دوو به له می چارۆگه دار راومان ده نی، له وه ترساین که چه ته کانی ده ریا بن، چونکه چارۆگه کان زۆر زۆر به توند بوو بوو و به له مه کانیش به خیرایی ده هاتن، پاش ئه وهی ته نها سی هه نگاو لیمان نزیک بوونه وه و سلاویان لیکردین دواتر دلتیا بوونه وه ئیمه کیین به رهو که ناره که هه نگاویان نا.

کاتیکیش که رۆژ بۆوه له رۆژی بیست و چواری ئه یار سنووری دوورگهی قشم به ده رکه وت که یه کی که له دوورگه کانی دوورگهی عهره بی، له دووری چه ندین گه ز له دوورگهی هورمز که ده که ویتته رۆژه لآتیی ئه و دوورگه یه، له ویتتهش بیست و دوو به له م راهه دوویان ده ناین و چه ندین هه نگاو لیمان نزیک بوونه وه، ئه مه و ئه و به له مانه هه ر یه که و چه ندین پیای تیا بوو که چه کیان به ده سه ته وه بوو، ئیمهش به خیرایی چوینه نیوه ندی که شتییه که وه و خۆمان ئاماده کرد بۆ هه ر ئه گه ریڤ، ئه وه جگه له وهی له دووری ئه و به له مانه وه چه ندین که شتی گه وره به خۆیان و تۆپها ویتته کانیان که له سه رووی که شتییه که نه وه بوو ئاماده ی هه ر ئه گه ریڤ بوون، دواتر به هۆی گۆرانی باوه زۆریڤ له و به له مانه رووی خۆیان گۆری خۆیان له نزیک کرده وه له دوورگهی قشم، هاوکات زریان ویا به کان زۆر توند تر بوو، ئیمهش ده مانویست به خیرایی برۆین نه وه ک دووباره تووشی دوژمنه کاغان بیینه وه و دواتر خۆمان له که ناره کان بشارینه وه، به لām زریان ویا زۆر زۆر توندتر بوو، له و کاته دا یه کیڤ له که شتییه عهره بیه کان نزیکمان بۆوه، که چی له نا کاو خۆی به که شتییه که ی ئیمه داد ولای پیتشه وهی که شتییه که ویران بوو، دواتر تا به یانی بینمان ئه و که شتییه ده سووتا، به یانی که چاومان کرده وه پاشماوه ی ئه و که شتییه هیچی نه ما بوو.

له رۆژی یه که می حوزمیراندا زریان ویا و بۆرانیکی توند به رهو روومان هات، بۆیه له پیتجه م رۆژدا چوینه ناو ناوی بوشه هه ر، ئه مه و شاری بوشه هه ر ده که ویتته لای

روژ هه لاتمهوه، هاوکات کابتن داوای لی کردین به خیرایی دابه زینه سهر که نار، تاوه کو شیخی ئەو شاره ریگه مان پی بدا ویه کیڤ له ده ریاوانیکمان بۆ دابین بکات تا بچینه دوورگهی (کړک)، تیچووی ئەمهش دووسه د روپییه بوو، له لایه کی دیکه وه له ناوی بوشه هردا به له میکی چارۆگه درای ئینگلیزمان به ناوی (بازین) بینی، که کابتن (تۆرین) خاوه نیه تی، ئەمه و حکومه تی بۆمبای به کرپی گرتووه تا که لویه ل وشتومه کی بۆ به سرا دهینا، هاوکات کابتن تۆرین پیی راگه یاندین که پیش سی ههفته له پیش ئیوه به ره و ئیره هاتووه و له ریگه دا و له نزیك دوورگهی قشم بیست و دوو به له م گه مارۆیان داوه، دوو روژیش له ژیر دهستی ئەو رفینه رانه بووه، چه ندین ته قه یان به سه ردا کردووه و چه ندین که لویه لیان تالان کردووه، له لایه کی دیکه وه نازادیان کردین دواي ئەوه ی زانیان ئەو که شتییه مولکی کۆمپانیای هیندی روژ هه لاتئ ئینگلیزه و به بوونی یه کیڤ له که سه کانی نیو که شتییه که که برای (نبوب ماصولا باتنام)ه، که یه کیڤ له میره مووسلما نه کانی هیندستان.

عه ره به کان به کابتنیان گوت که ئەوان له حاله تی جهنگدان له گه ل ئیمامی مه سقه ت و وایان زانی ئەو که شتییه که شتی (نجمه الصباح)، که خاوه نه که ی ده گه رپته وه بۆ ئیمامی مه سقه ت، هه ر ئەو به له مانه ش پیش دوو سال ده ستیان به سه ر که شتییه کی فه ره نسیدا گرت، له شی حوزه راندا له دوورگهی کړک ره ت بووین، که دووریه که ی سی میل بوو، که ده وری به چه ندین به ردی گه و ره ی سپی درابوو، له ویدا ئاوه که زۆر شیلو بوو و بۆیه که شتییه که مان راوه ستا و گیر بوو، زۆر هه ولماندا تا که شتییه که مان رزگار بی، له مه وه داوامان له یه کیڤ له ده ریاوانه عه ره به کان کرد تا داوا له شیخی ناوچه که بکات و یارمه تیمان بدات، دواتر شیخ سلیمان به خۆی وسه د پیاو وشه ش به له م به هانامانه وه هاتن، ئەمه و هه ندیک له و که لویه لانه ی له نیو که شتییه که مان دابوو دامانه زاند، به لام بی سوود بوو که شتییه که مان له شوینی خۆی نه جوولا، شه ومان به سه ردا هات و پیاوانی شیخیش له گه لماندا مانه وه، هاوکات له روژی هه شتم بایه که هه لی کرد وئاوه که که میڤ به رز بۆوه، ئەمه ش بووه هوکارێک که شتییه که مان به ده وری خۆیدا بسورپته وه به بی ئەوه ی هیه زبانیکی هه بی، دواتر نزیك بووینه وه له شاری کړک و له ویشدا

لهكه ناره كه وهستاین، من وكابتن رید سوارى بهله میك بووین تا بمانگه یه نیته سهر كه نار، بۆشه وهی دهست به سهر چه ندین مانگای درهنده دابگرین كه لهو دوورگه یه دا به شیوه یه كى بهرچاو بوونیان هه بوو، پاش ئه وهی شیخ رینگه ی پیداین، دوو ریبه ری عه ره بمان له گه لدا هات وزۆرى نه برد بیست مانگای درهنده مان بینى، ئه و ئاژه لانه ره نگیان خۆله میشى بوو، گه و ره یان وهك بزنیك بوون، به لام قاجه كانى دریژتر و شه ستوور تر بوو وشاخه كانى كورتر بوو، دوو تر چووینه بهررزترین شوین لهو دوورگه یه دا، كه پیده چوو ئه و شوینه بهرزه به وهی ته قینه وهی گرکانه وه بوو بى، چونكه بهرده كانى هه مووی مه رجانی بوو وسه دهفه ده ریایه كان ئه و ناوه یان ته نی بوو، ههر لهو دوورگه یه دا ئاوی خواردنه وه هه یه، به لام كشتوكال زۆر به كه مى تیایدا ده كرى، هاوكات لهو دوورگه یه دا چه ندین كانى بهرچاو ده كه وى، كاتیك كه نیوه رۆ داها، تیبینى ئه وه م كرد كه پله ی گه رما هیدى هیدى بهرز ده بیته وه، هاوكات زۆر گه رمتر بوو لهو شوینانه ی كه له هیندستاندا تیایدا نیشته جى بوو بووم، له كاتى گه رانه وه مان بۆ لای كه شتیه كه مان وكه ناره كه، بینیمان شیخ سلیمان ئه و پانزده گونیه برنجیه دابهش ده كرد، كه له برى ماندوو بوونه كه ی وه ری گرتوو كاتیك كه یارمه تی ئیمه ی دا، دیار بوو ئه و به و پاداشته زۆر رازی بوو، به لام له لای ئیمه دا شتیكى ئه وهنده زۆر نه بوو، چونكه شیخ سلیمان و پیاوانى یارمه تییه كى زۆرى ئیمه یان دا تا كه شتى وكه لوپه له كاغان رزگار بكهن.

ئه و شیخه ته مه نی خۆی له په نجا ساله ده دا خویندن ونووسینی نه ده زانی، ته نهاش داواى ئه وه ی كرد چه ند گوله یه كى پیده هین ئیمه ش هه ندیكمان پى به خشی له گه ل هه ندیك باروود دا، له لایه كى دیکه وه دریژی دوورگه ی كرك دوانزده میل وپایه كه ی ده میل بوو، ژماره ی دانیشتوانیشی له نیتوان شەش سەد تا حەفسەد كەس ده بوو، ئه و دوورگه یه به به ختو كردنى بزن به ناویانگ بوو، له گه ل ئه وه شدا مانگایه كى زۆرى لى بوو، لهو دوورگه یه شدا هیچ ئاژه لىكى درهنده بهرچاو نه ده كه وت، به لام له نیتو ئاوه كهیدا مراوى وكیسه ل هه بوو، ئه مه و ئه و دوورگه یه به شیكى زۆر كه م سه وزه ی بهرهم ده هینا، چونكه گه رمای هاوین هه موو بهر بوومه كشتوكالییه كانى ده سووتاند، له گه ل ئه وه شدا ئه و گه م وجۆ و برنجیه كه

دهيان چاند بهشى خەلكى نەدەكرد، بەلام ماسى خواردنى سەرەكى دانىشتوانى
ئەو دوورگەيە بوو.

لەكاتژمىر سىتى پاش نيوەپۆى رۆژى ھەشتى حوزەيران يەكئىك لەدەرياوانەكان
بەناوى (زەيدوون) بەبەلمەكەيمەو بەپىشمان كەوت تا بەنئوھەندى دوورگەي كرخا
وكەنارى ئىرانيدا بڕۆين، زەيدوونى دەرياوان لەپىش كەشتىكەي ئىمەدا دەپۆشت
تاوھكو ئەو شوئىنەنامان نیشان بدا كە بەردى تىايە تا دووربەكەوينەو، تا رۆژى
يانزەدەھەمى حوزەيران لەگەلمان بوو تاوھكو گەيشتىنە نزىك تاوھكانى بەسرا،

لەكاتژمىر نۆى بەيانى رۆژى دوانزەدى حوزەيران مەن وكاپت بەرەو لای كەنارى
عەرەبىيەو ھەنگاومان نا، ھەردووكمەن تەفەنگەكاغان بەشانەو بوو، كەچى تەنھا
چەند كۆتريكى كيومان راوكرد، دواتر لەيەكئىك لەعەرەبەكان ھەندىك ھىلكە
وسەوزەمان كړى وھەروا گۆلكيومان بەشەش قروش كړى، رىنگەمان بەنئو
دارخومارەكاندا بړى، ئەمەو دارخورما نىرەكان لە باكوورى رۆژئاواو دارخورما
مىينەكان چاندرايوو، چونكە با زۆر جار لەو خالەو ھەلى دەكرد، پاش دواى
ئەوھى بە باخچەكانى دارخورمادا تىيەرين گەيشتىنە چەند گوندىك كە لەسەرەتاي
بياباندا بوو، لە پشت ئەو گوندەش ھىچ شوئىنەوارىكى كشتووكالى ورواندن
نايىندرى، ئەو بيابانە وشكە لەسەرەتاو چىنىكى خوي لەسەريدايە، كە بەسەريدا
دەپۆي گويەك لەدەنگى پىيەكانت دەبى كە لەژىر پىتا خويەكە جىرە جىرە دى،
ئەوھى سەيرە لەو ولاتەدا بەھىچ شىوھىك لەھەر شوئىنەكى بيابان يان لە كەنارى
زىيەكان يان لەناوھەراستى زىيەكاندا بى نازانى پلەي گەرما دەگاتە چەند ولەچ
كاتىكدا دادەبەزى، لەو كاتەشدا پىيە ھاوولائىيەكى ئەوروپىيە وەك ئەوھى ناگرى
گرتبى وايە، ھەردەمىش ئەستورترىن پىلاويش لەپى دەكەن.

ئەوھى تىيىنى دەكرى ھەموو خانووى گوندەكان بەگەلای دارخورماكان لەگەل
ھەندىك لەقور دورستكراوون، رىژەى دانىشتوانىش لەویدا گەلئىك زۆرە وزۆريەيان
چاويان كزە، ئەمەش بەھوى تىژى تىشكى ھەتاو، ھاوكات جلوبەرگەكانيان زۆر
ساكارە وپياوان جليكى بەرين لەبەر دەكەن وجامانەيەك لەسەر دەكەن تاوھكو
لەتوندى گەرما بيان پارىزى، ئەو جگە لەوھى ئافرەتانىش جلوبەرگى ساكار

دەپۆشن كە خۆى زياتر لە قوماشىكى پەمۆى شىن دەبينىتەوه، خەلكى ئەو گوندانە چەندىن مەر و مالاىيان هەيه كە بەيانيان بەرهو كەنار دەيبەن كە لەویدا لەوه پ بەدەست دەكهوى، ژيان و پياوان بەيهكهوه چاودىرى ئەو مەر و مالاىيانە دەكەن، هەروەها بۆ هەر عەرەبىك رۆژانە چەندىن جار لەناوى زىدا خۆى بشوا، لەلايهكى ديكەوه لەگەڵ رۆژئاوا بووهوندا هەموو مەر و مالاىيانە كانيان دەگەراندەوه، هاوكات هەموو گوندىك بەديوارىكى بەقور چىندراو دەورى گوند دراوو، ئەمەش بۆ رىگە گرتن لەهەموو درىدەكان بەتايىبەتەش شىر كە لەو ناوچەيدا بە زۆرى دەبيندى.

ئافەرەتانی عەرەبى وا دووره پەرىز نىن كە ئىمە وا پىشبينىمان دەكرد، چونكە دەمان بينى زۆرىەى ئافەرەتەكان بەرهنگاورەنكى جلوىەرگەكانيان نان و ماستيان پىشكەش دەكردىن، ئەو نانەى كە پىيان دەداين پارچە پارچە بوون هەروا ماستەكەش پەيت نەبوو بوو، وەك هەر كاتىك ئەورووپىەك سەبرى دەركرد، چونكە زۆر ترش بوو، بەلام عەرەبەكان ئەو جۆره ماستەيان زۆر لا خۆش بوو، ئەوه جگە لەوهى كاتىك بەسەر كەنار ولەنىو باخچە وگوندەكاندا تىپەر دەبووین چەندىن ديمەنى دلگىرمان بينى، بەلام دەنگى كەشتىەكەمان واى كرد بەزووى و بەختىراى بگەرىيەنەوه، هەروا لەلاى ئىرانەوه پاشاوه و كاولكارى شارىكمان بينى كە بەدرىژاى دوانزده ميل لەسەر كەنارى زىيەكهوه بوو، ئەو كات پىيان گوتىن ئەو شارە لەلايهن نادر شاوه بەتەواوى رووخىندراوه و هەردەم گورگەكانىش لەنىو ئەو شارە كاول بوو، هەبوو، ئەوه جگە لەوهى بەدرىژاى وپانى شارەكە بەشپەيهكى زۆر كەم كشتوو كالمەن بينى، هەروا ژمارەى دانىشتوانەكەشى زۆر كەم بوو ولەلايهكى ديكەوهش چەندىن دارخورما لىرە ولەویدا هەبوو، ئەمەش واكردووە كەمىك قەسپ وخورما دەست بكەوى.

كاتىمىر دووى پاش نيوە شەوى سىزدهى حوزەيران دووبارە كەشتىەكەمان هەنگاوى نا بايهكى خۆش لەلاى باكورى رۆژئاواوه دەهات دواى ئەوهى پىنج ميلمان برى، دووبارە كاتىمىر پىنجى بەيانى راوستانەوه، هاوكات دووبارە چەندىن رانە مەرم و مالاىيان بينى، لەگەڵ چەندىن ئەسپ و ئەسپ سواردا، ئەوهى

زانراوه زۆرىك له شىخه كانى عه رهب چەندىن ئەسپيان ھەيە، ديارە ئەو ئەسپانەش
گيا وگيالۆك دەخۆن كە لەسەر كەنارە كەدا رواوە، دواى ئەوئى شەپۆلەكان بە تىژى
لەكەنارى دەدا تەنھا ئەو ھەمان پىكرا بەزوتىر كات خۆمان بگەيىنە بەسرا،
ھاوكات كاپتن (سېنس) يەكێك لە رەبوارانى نۆو كەشتىەكەى ناردە لای كۆمپانيا
ويى رابگەيە نىت كە نىمە گەيشتووین، باخچە و كشتووكال لەلای عەرەبەكانەو
كەمێك باشتەر بوو لەلای ئێرانەو و دیمەنەكە كەمێك جوانتر بوو، لەویدا چەندىن
جۆر سەوزەمان بىنى، لەكاتى ئىوارەشدا يەكێك لە ھۆزەكانمان بىنى بار و بارگەيان
تێك دەنا و ئەو شوێنەيان لا خۆش نەبوو، چونكە ئەوان لە شوێنێكى ديارى كراو
نەيان دەويست سەقامگير بن، بۆيە تا شەو كۆتايى ھات پياوانى ئەو ھۆزە تەقايان
بە ئاسمانەو دەکرد، لەلای بەرى عەرەبىيەو كاتێك سەيرى لای ئێرانت دەکرد
كەمێك دیمەنە گونجاوتر بوو وەك لەوئى پىشتەر، چونكە چەندىن گوند و باخچەى
ويىستان لەو شوێنەدا ھەبوو، ھاوكات لەلای عەرەبەكانەو كشتووكال و سەوزايى
كەمێك لە كەنارەو دەور بوو، چونكە زەوى لەویدا پتويستى بە كيميا ھەبوو،
عەرەبەكانىش زۆر بەكەمى كيميا بۆ زەوى بەكار دەھيئن، ھەروا لەلای ئێرانەو
ئەوئە دەبىنى كە خانووەكان زۆر بە گونجاوى و بەپتەوى دورست كرابوو، ئەو جگە
لەوئى جلۆبەرگەكانيان ھەندىك لەجلى عەرەبىيەو نزيك بوو، ئافرەت لەویدا تەنھا
جلۆبەرگىكى شىنيان نەدەپۆشى، لەگەڵ ئەوئى منداڵەكانيان رووت و قووت بوون،
بەلام پياوانيان زۆر توند ديار بوون و دەستيان بەسەر ھەموو ئەوشتانە دادەگرت كە
بيان ویتستبايە، كەشتىەكەمان زۆر بە ھىدى ھەنگاوى دەنا ئەمەش بەھۆى كزى
باكەو، لەم كاتەدا ھەندىك لە كۆمەلە عەرەبىيەكان بەرەو روومان بوونەو ئەمەش
وايکرد سى ميل لىيان دەور بەكەوينەو، ئەو ناوچەيە دار و درخت و دارخومارەكى
زۆرى لى بوو، ھەروا چەندىن بىستانى بەرپووم و سەوزەمان بىنى ھەندىكيان
لەجۆرى ئەوروپى بوون وەك تری و پورتەقال و ھەنار و لىمۆن و زۆرىك لە
بەرپوومەكان، ھەروا چەندىن جۆرمان لە سىو بىنى كە تامىكى زۆر خۆشى ھەبوو
كە ناويان لى نابوو (كودلنخ) كە زۆر خۆشترە لەوانەى لە ئىنگلترە خواردوومانە،
من زۆر دلخۆش بووم بەم گەشتەم، لەگەڵ ئەوئى لەماوئى پىشوویدا لە دەورگەى

18

بهشی دووهم

پشوویهك له بهسرا

له کاتژمیر پینجی به یانی روژی ههژدیه می حوزه یران پاش نهوی ههنگومان نا، به هاوکاری ریبه ریکی عه ره ب له کاتژمیر سی و نیوی دوی نیوهرۆ به ره و به سرا ههنگومان نا، له ریگه دا گه لیک جار سه ریاژه کان ریگه یان لی ده گرتین، به لام ریبه ره که مان هه رده م هه موو لایه کی رازی ده کرد، هاوکات زۆریک له خه لک به سه رسو پرمانه وه سه یری ئیمه یان ده کرد، پنده چوو تا نه و کاته هیچ نه وروپییه کیان نه یینی بی، هه ورا نه و ریگه یه ی ئیمه پیندا تیبه رین، پیشت هر هیچ گه ریده وگه شتیاریک به ویدا تیبه ر نه بوو، کاتیک له نیو که شتیه که دا بووین به گونده کاندا تیبه ر ده بووین دیمه نیکی ئیکجار دلگیر بوو، کیلگه کانی گه م وچ و برنج سه ره تای گه شانه و یان بوو و نه وه جگه له کیلگه کانی به رو بووم و سه وزه که بو شاری به سرا دابین ده کرا، نه مه و تورک و عه ره ب زۆر له و پیداویستیانه یان له لا گرنگه، پاش نه وه ی زیاتر له ده میلمان بری و کاتژمیر شه ش و نیوی ئیواره بوو گه یشتینه کارگه یه کی ئینگلیزی له به سرا، له ویدا نه سپیک و ریبه ریکیان بۆم دابین کرد و راسته و خۆش به ره و (ماریکل) ی بنکه ی سه ره کی دیهاته کانی مسته ر (سمویل مانستی) به ریتانی نیشته جی، نه و شوینه ش له دووری سی میل بوو له به سرا و شوینه که ش له سه ر که ناری زیه که دا بوو، له مارکیلدا بوو ماوه ی هه فته یه ک مامه وه له ویدا پیشوازییه کی گه رمیان لی کردم تا نه و کاته ی له ویدا بووم، مسته ر مانستی پۆستی نیشته جی به ریتانی وه رگرتبوو نه و که سیکی زۆر به ریز بوو و چه زت ده کرد بیناسی، خزه م تیکی گه وره ی حکومه ته که ی کردبوو و به تاییه تیش ده ستگیر کردنی نیردراوه کانی فه ره نسی و قه ده غه کردنی نه و نیردراوانه تاوه کو به هیچ شیوه یه ک په یوه ندی به هیندستانه وه نه که ن به تاییه تیش له ریگه ی و شکانه وه .

له کاتی مانه و هم له ویدا چه ندین جار سهردانی به سرام کرد، هاوکات شاری به سرا شاریکی زور فراوانه و چه ندین بازار و بازارگی تیا دا ده بیندری و چری دانیشتوانیش له ویدا زور به رزه و به هم مو شیوه که نو بازارانه هم مو شتیکت

تيادا به ده ست ده كهوت وهك هه موو جوړه دهرمانتيكي لي هه بوو وبه نرختيكي هه رزان وهك چون له نه ورووپا به هه مان نرخه، هه روا لهويدا دراوي كاغز به هايه كي هه بوو، كه چي له زوريك له ولاتان نهو به هايه ي نه بوو، له لايه كي ديكه وه زوريه ي قوماش و دورستكراوه ئينگليزيه كان لهويدا به ده ست ده كهوت، به لام زوريه ي شته كان نرخه كانني دوو نه وهنده ي نهو نرخانه بوو كه ئينگتهرادا هه يه.

دريژي ديواي شاره كه له سهر كه ناري زيه كه وه تا بيا باني گه وره نزيكه ي چوار ميله وله باكووره وه تا باشوور دريژه كه ي سي ميله ونه موو نه م ديواره له قور ولم دورستكراوه وخوي راناگري به رامبه ر تويي دوور هاويژ، له لايه كي ديكه وه زوريك لهو توپه دوور هاويژانه م بيني كه له نيو شار وكونده كاندا هه ن، هه موويان له برنز دورستكراون، به لام من ته نها دوو تا شي لهو توپه دوور هاويانه م بيني كه به كه لك كار كردن بين، زوريه ي ناميره كانيشي تيك چوه، نه مهش به هو ي توندي وتيژي گهرماي هاوين، هاوكات له نيو شاردا چهندين مزگهوت وشوي ني نوژ كردن دورست كراوه و وينه يه كي زور جواني داوه ته نهو شاره، چونكه زوريه ي مزگهوت ه كان به شيويه كي زور جوان دوه رستكراوه وچهندين نه خش ونيگاري له سهر هه يه، هه روا زوريه ي مزگهوت وگهرماوه كان وشوينه گشتيه كان هه مووي به كه رپوچ دورستكراوه، به لام بيناي كارگه ي ئينگليزي له هه موو باله خانه كان باشر وجوانتره لهو شاره دا، ههر له نيوه ندي ديواره كه دا واته له نيو شاردا چهندين شوي ني بوشي هه يه، كه له وانه يه نهو شوي تانه رو به روي سوتان ورووخان بوته وه، چونكه زوريه ي خانوه كان لهويدا به قور دورستكراوه، ياخود به گه لاي داري دارخورماكان، كه ههر هه موويان لهو بيستانه هيتاوه كه له ده وريره ي خوي دايه وته مه ني هه موو خانوه كانيش دريژ نابي، چونكه زوريه ي داره كان به پي رور ورورگار داره كان ده پووكيته وه و خانوه كه ياخود كه پره كان به سهر يه كدا ده روخي، سهر باني خانوه كانيش نرمن وبه خانوه كانني ته نيشتيه وه نووساوه، به لام سهر بانه كان پته ون، چونكه زوريه ي خه لك له هاوياندا له سهر بانه كان ده خه ون، له لايه كي ديكه وه له لايه ن ههر كه سيكي نه وروويي كاتي ك نهو خانوانه ده بيني وا ده زاني نه م خانوانه زيندانه، چونكه به شيويه كي چوار گو شه يه ي دورستكراوه

ولەچەند ژوورېك پېك دى ژووكيان لەژىر زەويه و كاتېك زۆر گەرمایان دەبى پەنا دەبەنە بەر ئەو ژوورەى ژىر زەوى وبەهيچ جوړېك ئەو خانوانە پەيوەندى بەهاوسىيەكانىيەه نىيە، بەلام ناندین وئاو و ئەسپەكان لەحەسارىكدان، بەلام هۆلى ناوخانووه كە تەنها بۆ پېشوازی كردنى ميوانەكانە، ژنان و كچانىش گەليك جار لە نهۆمى دووه مى خانوو كەيه تەنهاش ئەندامانى ئەو خىزانە دەتوانن بچنە ئەو ژوورانە، زۆر بەكەميش ژنانى چينى بەرز لەدەرەوه دەبينى، كاتيكيش دەچنە دەرەوه سەرپوشيان لەسەرە، بەلام زۆرەى ئافرەتانى عەرەب و ئەوانەى لەچينەكانى دىكەن وەك چينى گشتى سەرپۆش بەكار ناهيئن.

لەلايه كى دىكەوه كۆيله كان ئىنجا چ ئافرەت بن ياخود پياو زۆر بە ئاشكرا لە بازاردا كړين و فروشتنيان پى دەكرى.

وەك لە پېشتدا باسمان كرد شارى بەسرا شارېكە چرى دانىشتوانى پتوہ ديارە، زۆرەى دانىشتوانەكەش عەرەبن، بەلام بەشيكى كەمى تورك و ئەرمەن، زۆرەى توركەكانىش لە سوپادا كار دەكەن يان لە پۆستەكانى حكومەتدان، بەلام ئەرمەنەكان زۆرەيان لە بازىرگاندا كار دەكەن و كەسانى زۆر بەرپۆزن، ئەوان لە بازىرگاندا دەستىكى بالايان هەيه هەر لە رۆژەهلاتى ئەندىز وبەنگال، لەو بازىرگاندا چەنيدىن كەشتى بەكار دەهيئن كە هەر يەكێكيان چوار سەد تەن كەلوپەل هەلەدەگرى، وەك باويش كەشتى بار هەلگرەكان لە بەسراوہ بۆ بۆمباى يان بەنگال بارەكانيان زياتر ئاسنە بەهەموو جوړەكانىيەوه ياخود بارى دەرمان وسەوزە وبەرەبووم، لەهەمووى سەيرتر زۆرەى ئەو كەشتيانەى بەرەو هيئەستان دەپۆن زۆر جار ئەسپە عەرەبىيەكان يەكێك لەبارەكانيان بوو، هەروا چەندىن نمونەى دىكەمان هەيه سەبارەت بەو كەشتيانەى كە زيوو وسەبايكەكان هەلەدەگرن كە بەهايان زياتر لە هەزاران روپىيەيه، ئەو دراوانەش زياتر دۆلارى ئىسپانى وجونەيهى قىنيسايە، زۆرەى هەرە زۆرى كەرەستەكان لە ئىمپراتۆرىيەتى توركى لەلايەن ئەرمەنەكانەوه بەرپتوہ دەبرا، چونكە ئەرمەنەكان پارەيهكى زۆر سەرمايه يانە وبۆيه دەيانويسىت ئەو بازىرگانيە نەكەوتتە دەست توركەكان وهۆكارى سەرەكيش لەو بازىرگانيە دوانزە لەسەدا سووديان لەهەر بار و كەلوپەليك

وهرده گرت، زۆربەى بارەكانىش بۆ ئىمپراتۆرىيەتى عوسمانى لە شەكر و برنج پىكەتەتەبوو كە لەهيندستانەو بەيان دەهات، هەروا ئەرمەنەكان. زۆربەى دراوہ زىرەكانيان بۆ ھەموو لايەكى ئىمپراتۆرىيەت دەنارد، ئەمەش بەھاوکارى تەتەرەوہ بوو كە زۆربەيان لە ئەنازۆل دەژين، لەگەڵ ئەو كەسانەى كە دەست و پىوہەندى حكومەت بوون كە لەتەك كارەكانيان پاداشتى خۆيان وەرەگرت، زۆرجارىش تەتەرەكان رووبەرپرووى تالان و بېرۆ دەبوونەوہ كە زۆربەى كەلوپەلەكان سەر بە ئىمپراتۆرىيەت بوون، مانگىك پىش ئىستاش رووداويكى وا قەوما، كاتىك يەكئەك لەتەتەرەكان لە ئەستانەوہ بۆ بەغدا دەگەرايەوہ، ئەو شەش سەد جونەپەي ڤينيسى ھەلگرتەبوو و رووبەرپرووى ھىرش بۆوہ ئەو پارەپەي پىي بوو لىيان سەند ولەنىوان ديار بەكر و مووسلىش رىگەكەى لى و ن بوو.

وہ كە لەسەرەتادا باسمان لىوہ كرد شارى بەسرا زۆربەى عەرەبن وخەلكەكەى بەگشتى ھەژارن و ژمارەى دەولەمەندەكانىشان بە پەنجەى دەست دەژمىردى، ھەژاران لەو شارەدا كارەكانيان زۆر ئەستەم و ناخۆشە، بەو كرىيەى لەبىرى كارەكانيان وەرى دەرگرن زۆر كەمە و ئەو خەلكە ھەژارەش تەنھاش خورما و نان خواردنيانە، لەگەڵ ئەوہى خواردنەكانيان زۆر سادەپە، بەلام ھىزى لەشيان دوو ئەوہندەى ھىزى ئەوروپىيەكانە، ھەرەھا دەتوانن رووبەرپرووى ناخۆشپەكان ببنەوہ، شەقامەكانى شارى بەسرا زۆر تەسكن لە زۆر شوپىندا تەنھا شوپىنى ئەسپىكى لى دەبىتەوہ تاوہكو پىيدا تىپەپى، زۆربەى رىگەكانىش رىك نەخراوہ بۆپە ئەسپ و گالىسكەكان رووبەرپرووى ناخۆشى دەبوونەوہ، لەلايەكى دىكەوہ لەنىو شارى بەسرادا كلىسايەكى كاسۆلىكى رۆمانى تىدادايە، خەلكىش لەو ناوچەپەدا زۆر بەكەمى كەردەوہى لا بەلا رووبەرپرووى بىيانپەكان دەكەنەوہ، ھەروا ئەوانەى كە پىاوانى شارەوانىن و پۆشاكى شارەوانى دەپۆشن زۆر گرنگى بە سىللەكانيان دەدەن، لەویدا چاوم كەوت بە يەكئەك لە ئەرمەنپە ناسراوہكان بەناوى (جۆزىف ئەمىن) كە چەندىن سال لە ئىنگلتەرا ژياوہ، لەویدا پەرتووكىكى نووسىوہ سەبارەت بەو گەشتانەى كە بۆ ئىنگلتەرا كەردوويەتى، باسى لەوہ دەكرد كە كۆرەكەى لەگەڵ خۆيدا بىباتە بەنگال، بەلام مەن پىم گوت كە كۆرەكەى لەگەڵما بنىرپە ئىنگلتەرا

وہك وەرگىڭىڭ، چونكى ئۇ لۇ زىمانەكانى ئىرمەنى وەرەبى وتوركى وئىنگىلىزى تىدەگا، كورەكەى تەمەنى خەڭدە سالان بوو، زۆرى خەز دەكرد لەگەلدا وەك رىبەرىڭ بى، بەلام باوكى جەختى لەو دەكردەو كە كورەكەى لەگەل خۇيدا بىباتە بەنگال.

يەك شەممەى ۲۵ى حوزەيران

هەموو شتەكان بەپىي رىئوینەكانى مستەر مانستى بوو بۇ ئوۋى لە بەسراوہ بەرەو بەغدا بېزىن، هەروا يەكىڭ لە عەرەبەكانىان لەگەلدا دانا وەك ياوہرىڭى رىگا، ئۇ پىاوہ ناوى (عەبدولەتىف) بوو تا بلىت پىاوىڭى بەرېز بوو، ياوہرى ئوۋىش لە بېرى هەزار وىسى سەد قېوش بوو، ئۇم بېرە پارەيش بۇ بەكرى گرتنى سى بەلەم وچەندىن پاسەوان دەبوو، بەلام ئىمە خۇمان ئىركى هەلگرتنى هەموو قاپ وشوۋشە و خەزەفىەكانان خستە ئىستوى خۇمان، بۇ ئىمەش توانىمان هەر يەكەو پىنجسەد قېوش بگەرپىنەنەو، لەلايەكى دىكەوہ ئۇ پۇشاكەى كە بۇمان دانرابوو پىكەتابوو لە:

۱- عەبايەكى عەرەبى كە لەسوف دورستكرابوو.

۲- پۇشاكى ژىرەوہ.

۳- جوتىڭ لە شەروال.

۴- كراسىڭ.

۵- (زەبون) .

۶- عەمامەيەك.

۷- جامانەيەك لە سوف.

۸- جوتىڭ لە نەعل كە رەنگەكەى زەرد بوو.

بەلەمەكانان راکىشا بەرەو ماركىل، كاترمىر پىنج بە مستەر مانستىمان گوت ئىمە دەرېزىن، دوو لە بەلەمەكان ئىمە لەناوى دابووين وئەوانى دىكەش پاسەوانەكان بوو، كاتىڭ كەرېڭەمان بېرى يەكسەر جەلەكانى خۇمان گۆرى، كەكە

جەلەكافان گۆرى زۆر لەعەرەبەكان دەچووین، ئىمەش سىتلىكى گەرەمان ھەبوو، چونكە كاتىك لەھىندستانەو بەرپى كەوتىن نەمان تاشى بوو.

ئىمە زۆر گرنگىمان بەدلىيىي وسەقامگىر دۆخى خۆمان دەدا، لەمەوەش عەبدولەتيفى ياوەرمان لەيەكك لەبەلمەكان چاودىرى رىگەكەى دەکرد، ھەروا براپەكەى بەناوى (حمود صلاى) لەتەك خۆيەو و لەبەلمەكى دىكەدا ئەو كارەى پى سىپرابوو، ھەروا ئەو بەلمەمانەى كە ئىمەى دەبرد بەشپەيەكى گونجاو دورستكرا بوو، بۆيە ئەو پرە پارەيەى كە ئىمە پىمان بەخشى زۆر نەبوو پەسەند نەبوو.

ئەم بەلمەمەش لەلاى ئەوەندا ناوى (دۆنيك) بوو كە ئىستاش لەباشوورى عىراق ولە زۆنگاوەكاندا ئەو ناوەيان لى ناو، ھەندىك جارىش پى دەلین (كرافە) ئەم بەلمەمانەش لەلايەن عەرەبەكانەو لەناوى دىچلە و فوراتدا بەكارى دەھىنن، پانى بەلمەكەش ھەفت تا نۆ پىيە، درىيەكەشى چل و دوو پىيە كە لەدار دورستكراوە ولەكاتى تىكچوون وكون بوونى زۆر بەئاسانى چاك دەكرىتەو.

ئىو بەلمەكەش بەچەندىن دارى پتەو وئەستور دارپىژراوە تا بەھىچ شپەيەك ئاو نەيەتە ژوورەو، لەم ولەولاشى دوو دارى دارپىژ سەول دانراوە تاوەكو بەھىژ وپاسك بتوانى بەلمەكە بەرەو پىشەو بەي، ھەروا ھەر لەئىو بەلمەكەدا چەند پارچە ھەسرىك دانراوە تاوەكو گەرم نەبىت، لەسەرەتاي بەلمەكەى ئىمەشدا ناندىنيكىيان بەكەرپوچ دورستكردبوو تا خواردنى تىادا ئامادە بكەن، ئەمەش سوودىكى زۆرى ھەبوو، چونكە ئەگەر خۆمان خواردنمان ئامادە نەكردبوايە ئەو دەبوايە لەسەر كەنارىكەو رابگرين و بچين خواردنى ئامادە كراو بخۆين، ئەمەش وایكرد لەگەشتەكەمان دوا نەكەوين، ئەوەى زانراو ئەو بەلمەمانە لەھىلەو بەرەو بەسرا سى رۆژى دەخاياند زۆر بەكەمىش چوار رۆژى دەخاياند، بەلام لەبەغداوە بۆ بەسرا لە زىي دىچلەدا ماوەكە كەمترە لە ھەشت رۆژ، لەگەل ئەوەى ئاوى دىچلە لەھەندىك شویندا زۆر خىراترە، بەلام درىيى زىي دىچلە دووھەندى درىيى زىي فوراتە، لەگەل ئەوەى زۆرجاران بايەكى تىژ ھەلدەكا، دەتگەرىنييتەو بۆ كەنارى سنوورى ئىرانى، ئىمە كاتىك لەئىو بەلمەكەدا بايەكى فىتك ھەلىكرد

وسه وله کانکمان دهستیان به کار کرد، نه مهو به له مه که تنهها له کاتژمیریکدا توانی پینچ میل بری، کاتیک که به رهو باکووری بووینه وه کاتژمیر گه یشته دوانزده، له کاتی رۆژه لاتندا وله رۆژی بیست وشه شی مانگی حوزهیراندا، دوی نه وهی سه وله کان دهستیان به کار کرده وه بیگومان به هیزوبازووی سه ول لیده ره کان له کاتژمیریکدا سی میل هه نگاومان دهنه، بو نه وهی پشویه که بدهین که می که له ناو زینه که وه وله لای سنووری ئیرانی راوه ستاین، نه وهی سهیره وله لای عه ره به که نه وه وله باکووری مارکیل هیچ سه وزایی وکشتو کالیک به رچاو ناکه وی، به لام له که ناری زینه که دا چهن دین حوشرمان بینی، نه مهش بووه مایه ی خو شحالی بو ئیمه .

که ناری زینه که ی ئیران دیمه نیککی زور جوان به چاو ده به خشی، چونکه له ویدا چهن دین کیلگهی دارخورمای چر هیه، هه ورا له دووره وه چهن دین گوندت به رچاو ده که وی، پانی نهو زینه له ویدا دوو میله که به رهو باکووری رۆژناوا وباشووری رۆژه لات ده روانی.

کاتیکیش که با هه لیکرد ناچار بووین به له مه کاغان به گوريس راکیشین، له کاتژمیر یانزده دا ناوړیژی نهو زینه گه وره یه مان له لای ئیرانه وه بری که له ویدا ناوی (شەتی عه جه مه)، عه ره به کانیش به مه مه به ستیان له زنی فارسه، له گه ل هیچ ناوه یکی دیکه یان لی نه نابوو، چونکه پرسیارمان کرد که ئایا ناویکی دیکه ی هیه، له کاتژمیر یه که گه یشتینه (قورنه) که زنی دیجله وفورات به یه کتر ده به ستیه وه، کاتژمیریک له ویدا ماینه وه وتیبینیم کرد که زنی دیجله ده که ویتته لای باکووری رۆژه لات، فوراتیش ده که ویتته لای رۆژناوا وه، لهو شوینه دا که شتیه کی گه وره هه بوو که تنهها کاری راودوونانی نهو که شیانه بوو که رایان ده کرد له پیدانی نهو ر سوومانه ی که له سهریان بوو، هاوکات نهو که شتیه کاری پاسه وان کردن بوو تا لینه گه رتن که شتیه کانی دی به بی پیدانی رسووم وگومرگ تپه رن، نه مهو هه ردوو زنی کاتیک به یه کتر ده گهن روویه ریککی گه وره ی ناوی پیک دینن.

خه لکی نهو ناوچه یه ش ناویان له م شوینه ناوه (شەتی عه ره ب)، نه مهش تا ده گاته دوورگهی عه ره بی پتی ده لین شەتی عه ره ب، شه پوله کانیش له قورنه هیچ

کاریگریه کی ئەو تۆیان نییه تەنھا لەو کاتانە نەبێ کە مانگ بەدەرەوێهە یاخود نزیک بۆتەو، هەروا لەو رۆژ و کاتانەش ناو زۆر بەرز نابێتەو.

زۆریک لەو کەسانە ی کە نزیکن لەم بابەتە پێیانوایە کە قۆرنە شوێنی (بەهەشتەکانی عەدن) بوو، وەک چۆن شاعیریکی ئینگلیزی کوێر لەپەرتوو کەیدا ناوی ناو بەهەشتی ونبوو، ئەم ناوێش لەلایەن (مەلتۆن) هەو ناو لێنراو بەهەشتی سەر زەوی، بەلام ئەم وەسفە لەگەڵ کاتی ئیستادا لێکچوو نییه، چونکە تەنھا گوندیکی بچوو کە بەلم و قورپا دەور دراو و چەندین خانووی تاک و تەرای تیا دا دەبیندری، هەروا لەنیوان گوندە کە وزیە کەدا تەنھا بێستانیکی دارخورما دەبیندری کە بۆتە سیبەریک بۆ ئەو ناو، پێش دەچی زۆرە ی عەرەبەکان لێرەدا زۆرە ی کاتەکانیان بەبێ ئیشی بێنە سەر، تەنھاش بۆتۆیان لەسەر ئەو کەسانە یە کە بێرەدا گەشت دەکەن، هەروا زۆر پشت بە کارەکانی خۆیان نابەستن.

لەلایەکی دیکەو ئەفسەرەکانی گومرک پێشبینی ئەوەیان دەکرد رێبەرە کەمان دیاریەکی پێشکەش بکات، بەلام رێبەرە کەمان هیچ دیاریەکی پێشکەش نەکرد، چونکە هیچ کەلێل و شەکیکممان هەڵنەگرتبوو، تا لەبەری ئەو شانە شتیکی پێشکەش بکەین.

لەکاتۆمێر سی قۆرنەمان بەجێ هیشت و بەرەو زێی فورات هەنگاومان نا، سەرەتا کەناری رۆژئاوامان بڕی، بەلام لەناکاو بایەک لەلای رۆژھەڵاتەو رووبەرەوومان بوو، ئێمەش ناچار بووین بەلەمە کائمان و سەوڵە کائمان بەخێرای بگوازینەو و تا تێکرای خێرایمان سی میل بێ لەکاتۆمێریکدا، هاوکات گوندەکانی ئەو ناوچە یە زۆر بەکەمی ژیان تیا دایە واتە خەلک بەکەمی لەو دێتاتانە دەژین و تەنھاش زۆنگاو و زەلکاو دەبیندری، بۆیە بە تەفەنگە کەم چەند گولە یە کەم لە مەلی کوکوختی گرت، دوا ی تەقە کردنە کەم زۆری نەبرد مینگەلیک لە بەراز بەدیار کەوتن، کە قەبارە ی هەندێکیان ئاسایی نەبوو، ئەو ی راستی بێ من ئەمەم پێ سەیر بوو، چونکە یە کەم جار بوو ئەو جوړە ئازەلانی بێنیم کە رەنگیان سووریکی تۆخ بێ، لەلایەکی دیکەو لە نزیک بەسرادا ژمارە یەک لەو بەرازانە کوژرابوون، کە تەرمی هەر یەکیکیان دە قەناتیری ئینگلیزی بوو.

دەبىي ئەۋەش بلىن عەرەبەكان گوشتى بەراز ناخۆن بۆيە تەرمى ئەو بەرازانە جىيەنلەردابوو، باسشىيان لەۋە دەکرد بەراز ھەتا بڑى قەبارەى لەشى گەورەتر دەبىي، ھاۋكات گەورەبى لەشيان ئەو بۆچۈنە پشت راست دەكاتەۋە.

لەرۆژئاۋابووندا چەندىن رىۋى مېنەمان دى، لەدوورەۋە چاۋدېرىمان دەكەن، بۆيە منىش تەقەم لەيەكىكىيان كرد وكوشتىم، لەو كاتەدا زياتر سەۋلەكانمان لىدا ۋەھنگاۋمان نا تا كاتژمىر ھەشتى شەو، دواتر لەتەك يەكىك لەمەزارەكان دانىشتىن ۋاپالمانداۋە، بەلام ھىچ پشۋومان نەدا وخۇشىمان لەخۇمان نەبىنى، چونكە تا بەيانى دەنگ و ۋەپىنى سەگ و رىۋو وگورك ۋەچەندىن جۆر لەو ئاۋەلەنە ۋەپسىان كىردىن ، لەمەۋەش ديار بۈو كە شۈينەكەمان زۆر ترسناك بوو.

كاتىك كە رۆژ بۆۋە لە رۆژى سىتەمەى ۲۷ى حوزەيران دەستمان كىردەۋە بەگەشتەكەمان ۋەلەمەكانمان راكىتاشايە نىۋ ئاۋەكەۋە، دىھاتەكان ئەگەر لىرەۋە لىيان بنۋارى ئەۋا دىمەنىكى زۆر جوان بەھەموو دەۋرۋىر دەبەخشى ۋەۋىش بەبۈنى ئەۋ ھەموو بىستانە وكىلگەى دارخورماكان، لەكاتژمىر دوو بەتەك چەندىن رەشمال نشىنى تىپەپىن كە لەھەموو لايەكەۋە مەرۋمالات دەۋرى رەشمالەكانى دابوو، لەكاتژمىر سىدا بەرەۋ كەنالى لاي راستى زىيەكە شۆر بوۋىنەۋە كە بەرامبەرەكەى بىابانىكى ۋىك بوو، گەرمى خۆر لەۋ پەرى دابوو زۆر گەرم بوو، دۋاى ئەۋەى ھەموو ئاۋەل ۋىگاندارەكانى دەريا ماندوو بوو بوون ۋىنجا بۆنىان ئەۋ ناۋەى پى كىردبوو، ئەمەش ھەموو لايەكى بىزار كىردبوو، عەرەبەكان ناۋيان لەۋ كەنالە نابوو (ناۋى مردن).

زۆرىك لە پىۋانى ئەۋ ناۋچەيە دەيانۋىست بەھەر شىۋەيەك بى ئەۋ كەنالە بىستەن ۋەنەلەن ئاۋ بىتە دىۋەكەى دى، بەلام ھەموو ھەۋلەكانىان بى سود بوو، بەھىچ شىۋەيەك نەيان دەتۋانى ئەۋ كارە بىكەن، بەلام مەن لەۋ بىروايە دابووم ئىنگىلىزەكان بەھۋى ئەۋ كەرستانەى كە لەژىر دەستىان دابوو دەيانتۋانى لەماۋەى چەند كاتژمىكدا ئەۋ كارە بىكەن، كەچى پەنجا لە پىۋانى عەرەب بەماۋەى ھەفتەيەك ناتۋان ئەۋ كارە بىكەن، كاتىك رۆژ بەرەۋ ئاۋابوون

دهرۆيشت به له مه كامان به ره و لای كه ناره كه راكيشا، تا ئهم شه و هك شه وى رابردو و بتوانين كه ميټك به سيينه وه و هك شه وى رابردو و له بهر وه پينى سه گ وگور كه كان هه راسان بين.

چوارشه ممه ٢٨ى حوزهيران

كاتيټك كه رۆژ بۆوه دووباره دهستمان به گه شته كه مان كرده وه و چه ندين كه ئالمان برى، زۆريه ي گونده كان به هۆى زۆرى و به رزى ئاوه وه نه يان ده توانى گه ئم بچينن، ديسان وه به ته نيشت چه ندين ره شمالي عه ره به كان تيپه ر بووين كه له هه موو لايه كه وه مه رومالاته كان ده ورى دابوو، كاتيټك ئيتواره داهات گه يشينه شارىكى گه و ره كه ده كه ويته لاي راستى زينه كه وناوى (سوق الشيوخ) ه له ويدا من و مسته ر ستيفنتس و كاپتن ريد چه ند نيچيريكى نيو زيمان كړى، بينمان ئه و خواردنه ي ناو زى سوودىكى ئه و توى هه يه، چونكه چه ند شه وټك بوو خه ومان لى نه ده كه وت، له گه ل ئه وه ي ئيمه هه رده م له م گه شته مان له سه ر زه ويه كى روت پالمان ده دايه وه وده نووستين، به لام ئه مجاره يان زۆر به ئيسراحت خه ومان لى كه وت، ئه مه ش پاش ئه وه ي توانيمان هه موو ئه و ميش و مه گه زه پيسانه ي كه له ده وorman بوون دووريان خه ينه وه، كاتيټك كه گازى لى ده گرتين ئه وه نده به ئازار بوو ده بوايه چاومان ليك نه كه ينه وه، نه وه ك بينه نيو چاومان.

پینجشمه مه ۲۹ ی حوزهیران

به درێژیایی ئه و رۆژه له سوق شیوخ ماینهوه، ئه مه و هه ندیک له وانه ی له گه لمان بوون له گه ل حه مود صلا ی به شه ر هاتن، یه کێک له وانه به هۆی یه کێک له سه و له کان توانی له سه ری بدات، دواتر ئه و که سه زۆر به زه حمه ت توانی له ژێر ده ستی رزگاری بیته، دواتر ئیمه ورێبه ره که مان ناچار بووین ئه و به له مه به پڕی بکه یین و به له میکی دیکه به کری بگرین، ئه مه ش کاریکی ئاسایی بوو هه موو کاره کاغان بسپیڕین به به له میکی دیکه، به لام به له مه نوێیه که ش ده بی شوینیکی هه بی بو ناندین، ئه مه و رێبه ره که مان خواردنیکی عه ره بی بو ئاماده کردین که پیکهاتبوو له بیست ماسی برژاو و چه ند پارچه نانێک و هه ندیک له ماست، ئیمه ش وه ک خه لکی گوند له سه ر زه وی له ده وری یه کتردا کۆبووینه وه، شوینه که ش یه کێک له و باخچانه بوو که ده که وته سه ر که ناری زییه که که له هه موو لایه که وه سیبه ری دار میو و دارخورما به سه ر سه رمانه وه بوو، ئه مه و گوشتی ماسی و مریشه که زۆر به تام بوو، ئیمه چه قو و چه نگالمان به کار نه هینا له کاتی خواردندا، وه ک چۆن له ئه و روپا به کاری ده هینین، به لکو به ده ست خواردمان ده خوارد وه ک چۆن عه ره به کان خواردن ده خۆن، مریشه کمان به ده سه ته وه ده گرت و پارچه یه کمان لی ده کرده وه و ده ماخوارد، بۆیه ش رێبه ره که مان زۆر دلخۆش بوو به م کرده وه ی ئیمه، چونکه توانیمان وه ک نه ریتی ئه وان خواردن بخۆین.

له ویدا سه رسوپملن بووم به ئافره تی عه ره ب که ده مبینی زۆر به کارایی نانی ده خسته نیو ته نووره که وه، دیاره ئه و ته نووره ش سه ره تا داری تیا ده که ن و دوا یش ئاگر ده که نه وه وه یدی هی دی ئه و دارانه گپی ده گرت، دوا ی ئه وه ی ته نووره که به ته وای گه رم ده بوو ده ستیان ده کرد به لیدانی هه ویر تا نانی لی دورست بکه ن، ئه و ئافره ته ی له سه ر ته نووره که بوو به ئاره زووی خۆی قه باره ی هه ویره کانی بچووک و گه وره ده کرد و تا نانی بچووک و گه وره ی لی ده ربجی، ئه وه ی سه رنجم دا

بۆ دورستکردنى ھەر نانېك سووتەمەنېكى كەمى دەۋى، ئەمەش بەبەرورد
 لەگەل ئەو نانەى كە لەئەوروپادا دورستى دەكەن، شارى سوق شىوخ شارىكى
 گەرەپە ودانىشتووانىكى زۆر تىادا نىشتەجىيە وبارەگای (شىخ سوينى)ە، كە
 يەككە لەو ئەمىرە عەرەبە بەھىزانەى كە قەلمرەۋى دەسلەتەكەى راست وچەپى
 زىي فورات دەگرىتەۋە واتە لە حىللەۋە تا بەسرا، ھاۋكات باسش لەۋە دەكرى
 كە جارىكيان دژ بەحكومەت ياخى بوۋە و دەستى بەسەر شارى بەسپادا گرتوۋە،
 بەلام زۆرى نەبرد لەلايەن پاشاى بەغداۋە شكستى ھىناۋە و دوای شكست
 ھىنانەكەشى بەرەو ئىران راى كردوۋە، بەلام كاتېك گەرەپەۋە پىريارىكى بوردن
 گرتىۋە، دواتر ھەموو عەرەبەكانى ئەو ناۋچەيە لىي كۆبونوۋە و ئەمەش ئەۋەى
 دەرخت كە بەرھەلستكارىكى سەرەختى حكومەتە، لەمەۋەش پاشاى بەغدا
 بە باشى زانى پىريارى لىيوردنى بۆ دەرېكات و ھاۋبەشى بكات لە حكومەتەكەى،
 ئەو كاتە شىخ سوينى لەۋىدا نەبوو، بەلام نىردراۋىك لەلايەن پاشاى بەغداۋە بۆ
 لاي نىردرا تاۋەكو لىنەگەرپى ۋە ھاىبەكان زياتر بەرەو پىش بىن ۋە ھەنگاۋەكانيان
 بوەستىنى، چونكە پىشەرپەۋىيەكانيان لە كەنارى رۆژئاۋاۋە تا دوورگەى عەرەبى
 رۆشتىبوو، ۋە ھاىبەكان بە زەبرى شىر دەيانويست ئاينەكان لەنىوياندا جىگىر
 بكنەن، لەلايەكى دىكەۋە سوپاكەى شىخ نىيكەى سى ھەزار سەرباز بوو و دە
 ھەزار لەو سەربازانەش سەربازى توركى بوو، ئەۋە جگە لە بىست ھەزار سەربازى
 عەرەبى.

لەگەل رىبەرەكەمان بەنىو بازاردا سوپاينەۋە، ئەمەۋ ئەم بازارە تا رۆژھەلات
 بەردەوامە، بەلام تا كاتژمىر نۆى بەيانى بەردەوام دەبى و دواتر دادەخرى،
 لەپاشاندا كاتژمىر دوۋى دواى نىۋەرۆ دەكرىتەۋە، رىبەرەكەمان منى بردە يەككە
 لە چايخانەكان ۋەك نەرىتى خەلكى ئەۋى چامان خواردەۋە، ھەورا بەناچارى
 نىرگەلەم كىشا، چونكە وتيان ھەر دەبى بىكىشىت، لەپاشاندا دەستيان كرد بە
 پىشكەش كردنى قاۋە لە نىو فنجانىكى بچووكدا كە لەدورستكراۋى چىن بوو، ئەو
 فنجانانە قەبارەكەى نىۋەى ھىلكەيەك بوو، ئەمەۋ لە نىو قاۋەكەدا ھىچ شەكر

وشیریکی تیا نه بوو، چونکه من راهاتبووم له گهڼ هر شیرمه نیه ک شیر وشه کر تیا بیټ ده بخومه وه.

هینی ۳۰ ی حوزهیران

له به یانی شیخیک له جیاتی شیخ سوینی خوی کچه که ی هاته لاما، کچه که ی ته مهنی دوانزده سالان بوو، له و کاته دا هه موو ده بوايه به پیوه بوه ستن جگه له من و له ریبه ره که م نه بی، له و کاته دا هه مان بۆ ره خسا سه باره ت به ریژ ونه وازشی عه رب بزاین که له به رامبه ر سه رۆکه که یان ده ینوینن، له و کاته دا یه کیك له عه ره به کان هات نامه یه کی پیبوو سه ره تا دای به سه رکاری شیخه که دواتر شیخ مۆریکی لیدا، نه مه و هه موو شیخه کان له ده ستی چه بیان نه لقه یه کی زیر یان زیوو له په نجه کانیا ن دایه، هه ندیک له و نه لقانه ش هه ندیکیا ن له به رد وکانزای به نرخ بوو، له لایه کی دیکه وه دوا ی نه وه ی له و ی ده رچوون خه لکیکی زۆر وه پسیان کردین وچه ندین داواکاریان به ره و روومان کرده وه به و پییه ی ئیمه نه ورووی بووین، داویان ده کرد هه موو سکا لکانیا ن بۆ جیه جی بکه یین.

ریبه ره که مان زۆر ماندوو بوو تاوه کو توانی به له میکان بۆ دابین بکا، تاوه کو پیی بچین بۆ به غداد، کاتیکیش به له میکی دابین کرد پر بوو له باله که له به نگاله وه هاتبوو، هه روا له نیو به له مه که دا ئافره تیکی نه مریکی تیا بوو که له گهڼ کوړ و دوو کچه که ی هاتبوو، کوړه که ی ته مهنی شانزده سالان بوو، کچه که شی چواره ده سالان بوو، کچه بچووکه شی ته مهن سیزده سالان بوو، له کاتژمیړ یانزده (سوق الشیوخ) مان به جی هیشت، تا کاتژمیړ سیی دوا نیوه رۆ زیه که مان بری تاوه کو گه یشتینه گوندی (غمکریک) پیده جی نه و گونده خالی گومرکی بیټ، ئیمه ش له ویدا ره شمالمان هه لدا، نه مه ش هه لیک بوو تا نه و کاته ی له ویدا بووین زۆر به خو شی رامان بوارد، من تفه نگه م ده ست دایي تاوه کو راو بکه م له ده وروبه ری نه و شویته ی که ره شمالمان تیادا هه لدا، له ویدا چه ندین مه ل وبالنده ی ره نگا وره نگم بینی، بینیم یه کیك له عه ره به کان یه کیك له و بالنده ی له ئاسمانه وه به ته قه یه ک هیئا خواره وه وته و او پیکای وکاتیك ویستم نه و بالنده یه ببینم

عەرەبەكە يەكسەر سەرى لەملى جيا كردهوه، دواتر وتى (زىن، زىن) واتە بەكەلكى خواردن دى، دواتر ئەو عەرەبە چەندىن مەل وبالتەدى بەردايەوه و يەكسەر سەرى لەملى جيا دەكردهوه.

ئەو زىيەى ئىمە پييدا تىپەرىن چەندىن لقى لى دەبۆوه، لەيەكىك لە لقەكانى ئەو زىيە ولەيەكىك لە خالەكانى گومرك سەركارى ئەو شويئە دانىشتوى ئەستەمبۆل بوو، ئەو دەستى بەسەر زۆرىك لە كەلوپەلى يەكىك لەسەرخۆشەكان گرتبوو، ديار بوو سەركارى گومركەكەش حەزى لەمەى خواردنەوه بوو، دواتر ئىمەش چەند بوتلىك لە شەرابى شىرازمان پى بەخشى، ئەويش وەك مەى (مادىرا وكلاىت) بەهەندى وەرگرت، دواتر كە ئاگامان لى برا وئاوېرمان لى دايەوه خۆشى سەرخۆش بوو بوو وئاگای لەخۆى نەمابوو.

شەممە ۱ى تەممووز

ئەو رۆژە تاوەكو كاتۆمىر نۆ چاوەرېمان كرد، تا ئەو بەلەمەى بەجىمان هېشتبوو پىتمان بگات، واتە ئەو بەلەمەى كە لە سوق شيوخ بەجىمان هېشتبوو، دواى ئەوەى بەلەمەكە گەيشتە ئىمە، ئىمەش هەنگاومان نا بەرەو رۆيشتن، ئەو زىيە لە زۆر شوپندا زۆر لىلە ولەهەندىك شوپنىشدا ناتوانىن كەنارى ئەو بەرى زىيەكە ببىنين چونكە زۆر پان وبەرىن بوو، دواتر روومان بەرەو رۆژھەلات گۆرى كە عەرەبەكان ناويان لەو زىيە ناوە شەت دجىلە، كە بەزىيەكى دىكە بەناوى (شەت حەى) دەبەستىتەوه، ئەمەش لقيكە لە زىى دىجىلە.

زۆر پىم ناخۆش بوو زىى فورات بەجى بهيلىم، چونكە ئاوەكەى زۆر شىرىن خۆش بوو، بەلام لەسەرەتادا ئاوەكەى لىل بوو، بەلام كاتىك مستىك ئاوت دەخستە نىو دەستت ھەر زوو بەزووىى ساف دەبۆوه، كاتىك من ئەو ئاوەم دەخواردەوه بەھىچ شىوہىەك حەزم نەدەچووه مەى خواردنەوه، ئەمەو لە كەنالى دجىلە هەنگاومان نا تاوەكو كاتۆمىر شەشى ئىوارە، تا ئەو كاتەى گەيشتىنە كەنارەكە ولەپاشاندا دووبارە رەشالمان داناوە بۆ ئەوەى پشووہىەك بدەين ئەو شەو لەویدا بىنىنەوه، ھاوكات رەشالەكەشمان لەنزىك ھەندىك لە رەشالەكانى عەرەب بوو، لەلايەكى

دیکهوه رېبهره که مان ناگاداری کردینهوه که باروودوخی ئیره زور ترسناکه، بویه
 ده بویه چه که کاغان له ده ستمان بی، نه وهک هیرش بکریته سهرمان، له موهوش هه
 یه که چه که کاغان گرت ده ستمان و هه ندیک کاتیش له نزیك خو مان داده نا، به لام
 رېبهر وبراگانی تا به یانی و به درېژایی نهو شهوه وهک پاسه وان پاسه وانیتیان کردین،
 وهک له پېشترا باسم له وه کردوه من رانه هاتووم له سهر زه وی بخه وم چه که که شم
 له ته نیشتم بی، به لام هه ریه کی که گه شت به و جوړه ولاته بکات، هیچ به هایه ک
 بو خوئی دانانی، وهک چو ن نه وروپیه کان به هه مان شیوه گه شت و گه رانه کانیا ن نه نجام
 ده دن، له م جوړه ولاتانه به هیچ شیوه یه ک دوخه کان سه قامگیر نین به رده وام له
 حاله تی شهردان، دانیشتووانی ئیره هیچ سۆزیکیان نییه بو هیچ لایه ک، بویه
 به هه موو شیوه یه ک کوشت وبرین لای نه وان به هایه کی گرنگ نییه، گرنگیش ته نها
 نهوه به سهر لایه کدا سهرکه ون، له گه ل هه موو لایه کدا له جه نگدان ته نه اش له
 هوزه که ی خو یان نه بی ته بان، بویه گه ریده و گه شته وان هه موو کاتیک له ناسایش
 و دلنیا یی دانییه، نه مهش هویه که تا هه موو چرکه یه ک پېشبینی هیرشیک بیته وه
 له لایه ن هیزیک له خوئی گه وره تر، به لام کاتیک خو م ناماده کرد بو نهو سهرکی شیه
 و نه م گه شته پېشبینی هه موو شتیکم ده کرد وخوم بو سه ختی و ناخو شی ناماده
 کرد بو، به لام رېبهره که مان به هه موو شیوه یه کی له بار گه شته که ی ریک خستبو و
 تا وه کو رووبه پروی شتیک و نه بینه وه که شایانی باس بی، تا به هه موو شیوه یه ک
 دلنیا مان بکاته وه و دوور مان خاته وه له ترسناکی.

بهشی سییه‌م

له‌زی دیجله‌دا

له بهرەیانى رۆژى دووه مى تەمموز رەشمالە کەمان پىچاىەو بهرەو ئاورپۆزى دجیلە
هەنگاومان نا، کاتۆمىر هەشت چووبىنە نیۆ زىيە کى فراوانەو کە دەبوو دوو بەش
بەشیکیان بهرەو رۆژئاوا، بەشکەى دیکە بهرەو باشوورى رۆژەلاتەو، دواتر
لەنیۆهەندى ئەو زىيەدا بهرەو باکوور بووبىنەو، زۆر دلنیا نەبووم ئەو لقانەى لەو
زىيە دەبوو بۆ ئاودىرى بەکارى دەهینن، بەلام دواتر دەرکەوت ئاوى ئەو زىيە
لەزۆر شوینەدا بەکار دى، ئاورپۆزى ئەو زىيەش بەهۆى توانەو بەفر وتەقینەو
کانى چیاکانە.

لە کاتۆمىر دوانزە زىيە کمان برى کە ناویان لى ناوە شەتى حەى، کە لەباکوورى
رۆژەلاتەو دى وىنىمان دەبیتە دەبیتە سى بەش دوانیان بهرەو رۆژئاوا دەپۆزى،
بەلام سییەمیان بۆ ئەو شوینە هەنگاوەنەى کە ئیتمە بۆ رۆژەلات دەبرد.

ئەوێ تىبىنىم کرد رىبەرە کەمان ئەو ناوچانە هەلدەپۆزى کە لەدوورەو
دەبىندى بۆ ئەوێ رەشمالە کەمانى لى دانین، ئەمەش لەترسى ئەو گورگ
ودرندانەى کە بەشەوان هیرش دینى، کاتیک کە رەشمالمان دانایەو نزیکیەى بیست
کەسى عەرب بەسواری ئەسپەو هاتنە لامان، سوارەکان هەریە کەو شیوەیە ک
چە کى پىبوو لەگەل قامچیدا، سەرەتا رىبەرە کەمان بەخۆى وتفەنگە کەى بهرەو
روویان چوو، پاش ئەوێ گەیشتە لایان سەرکردەى ئەو کۆمەلەى ئەسپە کەى
هاتە خوارەو دواى چەند قسەى ک، دواتر لەگەل یەکی ک لە کۆمەلەى کى دى کە
ئەوانیش بهرەو روومان دەهاتن لەمەبەستەکانى یەکتەر گەیشتن لەپاشاندا هەردوو
کۆمەلە بوون بەیە ک کۆمەلە، ئەوێ تىبىنم کرد لە دوو کۆمەلەى کە سەرکردەکان
سواری ئەسپى زۆر بەنرخ بوو بوون، کە نرخە کەى لە ئەسپەکانى دیکە زۆر ترە،
ئەوێ لای بىگانەى کە جىگەى سەرسوڕمانە تەنها بەجلوبەگ ناتوانى پیاو
گەورەکانى ئەو ولاتە جیا بکەیتەو، بەلام دەتوانى بە ئەسپى بەنرخ ئەو جیا
بکەیتەو، کە ئەوێ بهرەو رووت دى یەکی ک لەپیاو دەولەمەند وگەورەکانى ئەو
ناوچەى، ئەوێ کە سەیرە دەبینى شیخ جلوبەرگى خزمەتکارە کەى زۆر لەهێ

خۆی پۆشتهتره، ههروا خۆی وخزمهتكارهكهى لهيهك دهفردا نان دهخۆن، ههروا ههردووکیان يهكسانن لهصاف وشكۆدارى.

راوکردن يهكێك لهو خۆشيانهيه كه من هۆگرى بووم، ههموو ههلهكانم بۆ راوکردن دهپهخساند، ههموو كاتێك لهكاتى راوکردندا كهسێك يان دوو كهس لهعهربهكانم لهگهڵ خۆما دهبرد، بهلام لهوێدا كهسم پێ رازى نهكرا تا لهگهڵما بێ، ههروا رێبهركهمان ههزى نهدهكرد نهخۆم بچم بۆ راو نهكهسېش لهگهڵما بێ، ئهمهش بههۆى دارستانىكى چر كه گوايه پره لهشێر، رێبهركهمان پېشبینى نهوهى دهكرد كه لهكاتى شهودا ئهو شێرانه هێرش بكهنه سهрман، بۆيه شهو تا بهيانى خۆيى وبراكهى بهخۆيان وتفهنگهكانيان پاسهوانيان كردین ودهسوپانهوه، ههروا سوار ئهسپهكانى ههردوو كۆمهله كه لهولاتر بۆ پاراستنى ئێمه لهوێ بوون ديمهنيكى زۆر جوان بوو، بهلام نهوهى سهيره لهنيوهندى زۆربهى سهراوهكان ئهوه دهردهكهوێ كه عێراق شێرى تيا نيهيه وتيايى ناڤى.

له رۆژى سێيهمدا، كه بهروارى رۆژى چوارهم بوو لهمانگى تهصوزدا دووباره رهشالهكهمان پېچايهوه ولهكاتژمێر شهشدا گهيشينه ئهو شوێنهى كه ههردوو زى بهيهكتر دهگهن، كه يهكێكيان له لهباكورى رۆژئاواوه دى وئهووتر له باكورهوه دى، ئێمه لقى دووهمان ههلبژارد بۆيه تا كاتژمێر سێى دواى نيهوپۆ ئێمه سهولمان لێدا، لهو زێيهدا تهوژمى ئاو زۆر خێرا بوو، ئهمهش هۆكارێك بوو تا عهربهكان زۆر بهئاسانى ههموو كێلگهكانيان ئاو بدن، ئهمهو خاكێكى زۆر فراوانيان ههيه كه خهلكى تيا ناڤى، ئهگهريش نهتوانن كێلگهكانيان ئاو بدن ئهوا زۆربهى درخت وميوهكانيان رۆژ دهيسووتێنى بهتايبهتى لهو وهرزهدا.

لهكاتژمێر پېنجى ئێواره بهلاى گونديكى كهنارى رۆژئاواوا تېپهريين كه ناويان لى نابوو (واست) لهوێدا پانى زێيهكه يهك ميل بوو، ئهمهو رێبهركهمان داواى كرد بههېچ شيوهيهك نزيكى ئهو گونده نهيينهوه وبۆيه سهولهاكمان بهرهو كهنارى بهرامبهر سووپاندهوه، رێبهركهمان كاتى شهو داهانت پېى گوتين ئهم گونده چهندين دز وجهردهى تيايه بههېچ شيوهيهك بهزبان نيهيه، چونكه ئهم گونده لهژێر

ركيفى حكومت وھيچ كەسيڭدا نىيە، تەنھاش لەژىر دەسلەتتى شىخەكەيانن كە بەھيچ شىۋەيەك دژى ناوەستىنەو ھەموو فەرمانىڭكى جىبەجى دەكەن.

لەكاتژمىر شەشى ئىۋارە بەخىرايى سەولمان لىدەدا تاوھەكو شىۋىنىك بدۆزىنەو ە شىمالەكەمانى تىادا دامەزىنن، لەگەل ئەوھى شىۋىنىكى شىاومان نەدۆزىنەو تاوھەكو رەشمالى تىا ھەلدەين، بەلام لەكۆتايدا لەسەر كەنارى زىيەكە رەشمالەكەمان ھەلدا، رىبەرەكەمان لەترسى ھىرش كەرنە سەرمان زۆر بەناگا بوو، ھەروا نەيھىشت بەھيچ شىۋەيەك راو بىكەم، چونكە لەتەنىشتان دارستانىڭكى زۆر چى ھەبوو، لەكاتژمىر يەكى بەيانى رۆژى پىنجەمى تەموز گوتى دەبى رەشمالەكەمان بىپىچىنەو، ھەروا رىبەرەكەمان جەختى لەو دەكردەو كەنابى لەو ناوچەيە بىپىچىنەو، چونكە ئەم شىۋىنە ھىچ دلىيايى وئاسايشىڭكى تىادا بەدى ناكى، لەكاتژمىر شەشىش ەستايىن ئەمەش پاش ئەوھى زىيەكە لەچەندىن شىۋىندا پىچاۋىپچى ھەبوو، دووبارە لەكاتژمىر شەشدا ەستايىنەو تاوھەكو پشۋىيەك بەدين نىوكاتژمىر پشۋومان دا، دواتر بە سەولتى بەلەمەكەمان دەستمان سەول لىدان كەردەو، لەرىگەمان گەبىشتىنە شارى ھەي ئەویش بەناۋى زىيەكەو نراو، ھەي دەكەۋىتە سەر كەنارى رۆژئاۋى زىيەكە ودانىشتۋانەكەشى لە خەلكى واست باشت نىيە سەبارەت بەھەلۋىستيان بەرامبەر حكومت، ھاوكات لەدەرەوھى رىبەرەكەمان تۋانى سى كەس بەباشترىن چەك وئفاق رىكخارابوون تا دژى حكومت ھەنگاۋ بەاۋىن، ديارە بۆچۈنى رىبەرەكەشمان لەوھەو ھات تاوھەكو ھىچ باجىك نەدا كە خەلكى ئەو شارە داوامان لىبەكەن

رىبەرەكەمان راىەخى لەسەر زەۋى دانا وپاشان خۆى وبراكەي لەسەرى دانىشت ولەتەنىشتىشان ئەفسەرە وگەرەكان وسەربازە لىھاتۋەكان لەتەنىشتىيەو دانىشتى كە ھەموۋيان چەكدار بوون، دواتر ھەموو پىاۋە گەرەكانى ئەو شارە بۆ سەردانى ھاتن، ئەوانىش بەھەلەداۋان خزمەتبان دەكردن وقاۋەيان دەدانى، بەلام لەھەموۋى سەيرتر رىبەرەكەمان ھىچ كاتىك بەبى تەفەنگەكەي بەھىچ لايەكدا رىئى نەدەكرد لەھەر كاتىكىش بىۋىستبايە تەقەي دەكرد، ھاوكات ھەموو پىاۋەكانى دىكەش ەك ئەو لە ئامادە باشىدا بوون، ديارە ئەمچۆرە ئاھەنگە لەلاي يەكىكى بىنگانە

شتیکی نامۆ بى، ئەمە جۆرىك لەدابو نەرتیان بوو، بەئاگابونیش شتیکی پىویست بوو، کاتیکیش ھەموو پیکەو نان دەخوارد دلتیا دەبوون کە ھیچ شتیکی خراپ لە نارادا نییە، لەلایەکی دیکەو ھەربەکان لەگەڵ بیگانه ناو و نان دەخۆن بەبى ئەو ھەى سلى لى بکەنەو، ھاوکات ئەگەر ئایینیشی لەگەڵیدا جیا بى، ئەو جگە لەو ھەى خۆى بەرەو ھەلدیر دەبات کاتیک دەبینى بیگانه کە ژیانى لەمەترسیدایە، ھەر کەسیکیش ژیانى لەمەترسیدا بوايە ئەو دەچوو پەناى ئەو ھەربانە، زۆر پشتى پى دەبەسترا، ئەم شتو دەبونەرتیە لە کەنارى رۆژئاواش بەھەمان شتو ھە، وەك باس لەو دەکرى کە موژدەبەرىکی فەرنسى کاتیک لە بیابانەدا بەرەو بەسرا دەچى، تا لەوێو بەرەو ھیند برۆا لەرىگەدا رووبەرپووی چەندین ھیرش بەر دەبنەو، موژدەبەرە کە بۆ ئەو ھەى بەرگى لەخۆى بکات بەتفەنگە کە یەکیک دەپیکى وبریندار دەبى، دواتر موژدەبەرە کە خۆى دەمرینى کاتیک دەگەنە سەرى ھەموو جەلەکانى لەبەر دەکەنەو و دەیدرین، دواتر دەزانن نەمردو ھەموو دلخۆش دەبن و تا ئێوارە قسەى خۆش و بەسەرھاتی سەیر سەیر بۆ یەکتەر دەگێرەو و قاو ھە پێشکەش دەکەن، دیارە برینەکانى موژدەبەرە فەرنسیە کەش زۆر ترسناک نەبوو، بەلام کاتیک ھەلسایەو ھەى رووت و قووتە، بەلام ئەویش شارەزایى ھەموو ئاكارەکانى ھەرب بوو، کاتیک وەئاگا ھاتەو ھەى بزانى کامەیان لەنیو ئەو چەکدارانە سەرۆکیانە، ھەى یەکیک بەتەمەن لەھەموویان گەرەترە، بۆیە یەکسەر ھەروا بەرووتى بەرەو رووی چو و پێیەکانى ماچ کرد، ئەمەو سەرکەردەى ئەو کۆمەلە چەکدارە بەعەبایە کەى خۆى لەشى ئەو موژدەبەرەى داپۆشى، دواتر چەند جلوبەرگیکیان داتى و لەبەرى کرد، سەرۆکی کۆمەلە چەکدارە کە بەلینى پێدا تا بەسرا بە ساغ و سەلامەتى بیگەنى، پاش ئەو ھەى فەرەنسیە موژدەبەرە کە بەلینى پێدا سەد قرووشى ئینسى پێبەخشى، ھەردوو لا لەسەر ئەو رێککەوتن کە سەرۆکی کۆمەلە چەکدارە کە بەساغ و سەلامەتى بیگەنیەتە بەسرا، دواتر موژدەبەرە کە یەکیک لە بەلەمە چارۆگەدارەکان گرت تاو ھەموو کەلوپەلەکانى بیگەنیەتە مەسقەت، دواتر نیشەجى بەریتانیە کە بەمەى زانى ناردى بەدواى موژدەبەرە کە و دواتر لەلای خۆى

به پزیشکیکی بهریتانی هه موو برینه کانی ساریژ کرد، ئه وهی شیایو باسه نه گهر برینه کانی ئه و موژده بهره ساریژ نه کرابوایه ئه و تا ده گه یشته هیند ئه و ده مرد.

له لایه کی دیکه وه وهک شتیکی ناسایی دانیشتووانی ئه و ناوچهیه هیژش ده که نه سه ره هه موو به له م وکه شتییه که به ناوچه که یان تیپه ره ده بی و تا باج و سه رانه یان لی وهرگرن ویاخود ده ستیان به سه ره هه موو ئه و به له م وکه شتیانه داده گرت تا له ژیانی رۆژانه یان سوودی لی وهریگرن.

له گه ل ئه وهی شاری هه ی شاریکی بچووکه وله ده وریدا دیواریکی قورپن هه یه، به لām ریژه ی دانیشتووانی گه لیك زۆره، به راورد به رووبه ره که ی، ئیمه کاتژمیتر پینچ ئه ویمان به جی هیژش و زۆر به خیرایی سه ولمان لیده دا تا وه کو زۆر به زوویی له و شاره وله خراپه کاره کانی دوور بکه وینه وه، که له لای هه ندیکیان گوماغان لی ده کرا که ئیمه پارهییه کی زۆرمان پییه ودواتر له کاتی شه ودا هیژش به رنه سه رمان، بۆیه ش زۆر به خیرایی سه ولمان لیده دا تا وه کو دوور که وینه وه له شه ره وگیچه لیان.

له و کاته ی ئیمه له نیتو به له مه که مان دابووین کولۆیه کی زۆر به لاما ندا تیپه ره ده بوو، ئه وهی تیپینم کرد ژماره ی ئه و کلۆیانه گه لیك زۆره وقه باره یان گه وره یه وقه باره که شیان ناسایی نییه وه هه ندیکیشیان ره نگا وره نگن و زۆر به شیان ره نگیان سه وزه، ئه مه ش وای لیکردم وینه یان بکیشم.

دووباره له کاتژمیتر چواری به یانی رۆژی پینچ له سه ره شه شه م له مانگی ته موز ره شماله که مان پینچایه وه دیسانه وه به له مه که مان هه نگاوی نا تا کاتژمیتر ده ی شه و هاوکات له و کاته وه تا کاتژمیتر شه ش دووباره سه ولمان لیدا وه له سه ره که ناری رۆژه لات وه ستاین وره شماله که مان دانا یه وه.

یه کیك له عه ره به کان له گه لدا هات بۆ ئه وهی بچین بۆ راو، چونکه ئه و شوینه وله دووری میلیك له زینه که وه چه ندين بالنده ی جۆراو جۆر هه یه، که هه ره جۆریکیان به هه زاران ده بیندری، ئه وه جگه له وهی له نزیك ئه و شوینه چه ندين هه ز وگۆماو هه یه، له هه نديك شوینیشدا ئه و هه ز وئاوانه وهک کۆگا به کار دی بۆ کاتی پیویست وکاری پیویست، هه ره له و شوینه شدا شه پۆله کانی زینه که بۆ به خیرایی خۆی له که ناره که ده دا، بۆیه له هه نديك شویندا ده بینی ره نگی خا که که

جيايه وهك لهههندی شویندا خاکه که خویواویه یاخود خاکه که لماویه، سهبارت به
ئو شوینانهی که خویواویه لهههندیك شویندا خۆی بهبهززی نیو پی بهرز بۆتوه،
ئوه جگه لهوهی خاکی ژیر خوییه کهش خاکیکی تهماوی گه نم رهنگییه وهك
کهناری زئییه که، له لایه کی دیکه وه ئه گهر سهیری روویه ریکی دوور بکهی ده بیینی
زنجیرهیهك چیاپی گه وره وبلند هه ن که به ره و باکووری رۆژه لآت بۆ باشووری
رۆژه لآت ده کشین وپی ده لێن چیا به کانی کوردستان.

ئیمه له کاتژمیر چواری به یانی رۆژی ههینی وحهفتی ته موز دهستان
به گهشته که کر ده وه له کاتژمیر ههشت گه یشتیه به شیکی نیو زئی دیچه که پیی
ده لێن شهت عماره، که ده که ویتته لایه کی دی ئو که ناره، هه روا له رۆژه لآتی زئی
دیچه شاریکی بچووک ههیه پیی ده لێن کوت، له ویش واته له که نار زئییه که دا
چه ندين که شتی گه وره که له یه له کانیان ده هیتنا خواره وه، له مه وهش بۆمان ده ر
کهوت که شتی ههی ته نه ا چه ند جوگه وکه نالێک بووه تا کاری ئاودیری بۆ
کێلگه کانی کشتوکالی پی بکری، به لām ئو که نال و جۆگانه به پیی رۆژگاری فراوان
تر بۆتوه وئاوه که شی سازگاره وهك چۆن ئاوی تایی ئینگلته را وایه، پانی زئی
دیچه له م شوینه نزیکه ی میلیکه، کاتیکیش که وه رزی تانه وه دی به رزی ئاوه که
ده گاته ده پی، هاوکات زئییه که له زۆر شویندا گیژهن به خوییه وه ده گری، له کاتژمیر
شه شدا به ته نیشت سه ربازگه یه کی تورکیدا تیپه رین، دیاره ره شمال و چادره کانی
تورکی ره نگا وه نگ جوانن وهه ندیکیان سه وز و سپی و سوورن، ئو سه ربازگه یه
شه ش هه زار جه نگا وه ری له خۆ گرتوه وهه روا پاشاش دوو که شتی ههیه که سپا
پاسه وانی ده کات، باری هه ر یه که له و که شتیانه ش سه د وپه نجا ته ن بار بوو، دیاره
ئو که شتیانه ش له جۆری (ئه ندیز رۆژه لآت) دور سه کرا وه.

دیاره ئو سوپایه ش بۆ ره تدانه وهی هه موو یاخی بووه عه ره به کان هیتندرا وه ته
ئهم شوینه، چونکه هه ندیك له یاخی بووه کان شیخی حله وچه ندين فه رمان به ری
حه کومه تیان کو شت بوو، له مه وهش ریبه ره که مان باشترین و جوانترین جلیه رگی خۆی
له بهر کرد تا وه کو سه ردانی پاشای ئو سوپایه ئه وی بکات.

له کاتژمیر سیی بهیانی رۆژی شه‌مه‌ی هه‌شتی ته‌موز به به‌له‌که‌مان سه‌ولمان لیدا تا کاتژمیر دوانزده‌ی نیوه‌رۆ دواتر له‌بن سیبه‌ری گه‌لای داره‌کاندا پشویه‌که‌مان دا، له‌ویدا بۆنیککی زۆر ناخۆش ئه‌و ناوه‌ی داگرتبوو، له‌ویدا پێیان گوتین ئه‌و بۆنه بۆنی له‌شی ئه‌و کوژراوه‌ عه‌ره‌بانه‌یه‌ که‌له‌لایه‌ن سوپای تورکیه‌وه‌ کوژراون، هه‌روا گوتیان هه‌ندێک له‌سه‌رکرده‌ عه‌ره‌به‌که‌مان دوا‌ی ئه‌وه‌ی رایان کردووه‌ زۆریک له‌مه‌یگه‌لیان له‌دوا‌ی خۆیان به‌جێ هێشتووه‌، دوا‌ی ئه‌وه‌ی سه‌ریازه‌که‌مان ده‌ستیان به‌سه‌ردا گرتووه‌ هه‌موو مه‌رومالاته‌که‌مان ناردۆته‌ به‌غدا.

گه‌شته‌که‌مان له‌کاتژمیر چواری به‌یانی ده‌ست پێ کردووه‌ تا کاتژمیر شه‌ش و نیوی ئیواره‌ سه‌ولمان لیدا دواتر بۆ پشوودان، دواتر که‌ ده‌ستم دایه‌ تهنه‌که‌که‌مان به‌ره‌و راوکردن رویشتم بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و بالنده‌ راو به‌که‌مان که‌ له‌بالنده‌ی ئینگلیزی ده‌چن، له‌ویدا بۆم ده‌رکه‌وت زه‌وی له‌ویدا به‌هیچ شتیه‌یه‌که‌ نه‌کیلدراوه‌ وه‌یچ به‌ربوومیکی لێ نییه‌، چونکه‌ خاکه‌که‌ی هه‌مووی خۆیاویه‌، به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا له‌سه‌ر که‌ناری زێیه‌که‌ دارودره‌ختیککی چڕ هه‌موو لایه‌کی داگرتبوو، له‌نێو ئه‌و دار ودره‌خته‌ چڕه‌ عه‌ره‌به‌که‌مان له‌نێوه‌ندیدا شوێنیکیان دیاری کردووه‌ تا مه‌رومالاته‌که‌مان به‌ویدا تیپه‌ڕێنن و تا هه‌موو مه‌رو مالاته‌که‌مان بگه‌یه‌ننه‌ سه‌ر ئاو، له‌نێوه‌ندیککی دووری زێیه‌که‌وه‌ دوورگه‌یه‌کی بچووکمان بینی وله‌نزیکیه‌وه‌ به‌شێک له‌که‌شتیه‌کی گه‌وره‌ له‌ویدا په‌کی که‌وتبوو، ئه‌و که‌شتیه‌ش پێش سی هه‌فته‌ له‌و دوورگه‌یه‌ په‌کی که‌وتبوو که‌ به‌هاکه‌ی ده‌ هه‌زار رووبیه‌ بوو، که‌له‌په‌له‌که‌مانی نیویشی چوار هه‌زار دۆلاری ئیسپانی بوو، که‌ ده‌یویست ئاسن ببات بۆ به‌سه‌را، هاوکات پاسه‌وانه‌که‌مانی ئه‌و که‌شتیه‌ پاسه‌وانی که‌شتیه‌که‌مان ده‌کرد تا ئه‌و کاته‌ی ئاوه‌که‌ داده‌به‌زی، ئه‌مه‌ش زۆر به‌که‌می ده‌بی، زۆرجارانیش له‌پێش ئاهه‌نگی له‌دایکه‌بون ده‌بی.

له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی پانی زێیه‌که‌ له‌و شوێنه‌دا دوو میل بوو، به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا هه‌ردوو پاسه‌وان که‌ پاسه‌وانی ئه‌و که‌شتیه‌یان پێ سپێدر ا بوو، به‌مه‌له‌ زێیه‌که‌مان ده‌بڕی، زۆرجارانیش کاتی‌ک زێیه‌که‌مان ده‌بڕی جلوه‌به‌رگ وچه‌که‌کانیان له‌سه‌ر سه‌ریان داده‌نا، که‌ به‌هیچ شتیه‌یه‌که‌ پشکی‌ک ئاویشی پێ نه‌ده‌که‌وت،

ئەو پىياوانە پىيان راگەياندىن كە كاتى لەسەر كەنارە كە دەبن ھەست بە
 ئاسوودەيەكى زۆر دەكەن، چونكە ئاۋ ۋەھۋاكەى زۆر سازگارە، چونكە
 لەتەنشتيا دارستانىكى بچوۋكى لىيە، ئىمەش بەگوئى ئەوانان كەرد
 ولەكاتژمىر نۆ زىيەكەمان بېرى و چوینە كەنارەكە، پىش ئەۋەى لەۋى بېرىن
 بەيانى رۆژى دوۋشەممەى دەيەمى تەموز ھەندىك لەعەرەبە نىشتەجىبۋەكانى
 ئەۋى ھاتنە لامان، كە لەلای چەپ وراستى كەنارەكە نىشتەجى بوو بوون، ئەۋە
 جگە لەچەندىن مىگەلى مەرۋمالات لەدەۋرى رەشمالەكانيان ھەبوو، ئىمە زۆر
 ھەستمان بەدلىيى دەكرد كاتىك لەنيۋەندى ئەۋە عەرەبانە دابووين،
 رىبەرەكەمان پىي راگەياندىن كە ئىمە ھەموو ناۋچە ترسناكەكانان بېرپە، پاش
 ئەۋەى لە نىزىكتىن خالى حكومت دابووين، دەستمان بەھەنگاۋاۋە كەرد
 لەتەنشت كەنارى زىيەكەدا، لەۋىدا چەندىن مىگەلى حوشترمان بىنى، كاتىك
 رىگەمان دەپرى ھەلمان بۆ رەخسا تاۋەكو چاۋدىرى باى گەرم بەكەين كە خەللى
 ناۋچەكە ناويان لىناۋە (سىل) كە ھەندىك جار گەرمىەكەى زۆر ناخۆشە
 ۋەپرست دەكات، ئەۋەى راستى بىت (سىل) دەكەۋىتە ناۋچەى دھۆك وخەللى
 كوتىش ھەر ئەۋە ناۋەيان لىناۋە، بەلام لەناۋچەى ھەۋلىر وکۆيە ناويان لەمە
 ناۋە رەشەبا، ئەم بايە زۆر ترسناكە بەتايىبەتى لەنيۋان كاتژمىر دوانزەدە وسىي
 دوا نىۋەرۆ، ئەم بايەش ھىزى گەرمى زياتر دەبى، كاتىك بەسەر بىابانىكى
 گەرم وبى دارودەخت ھەلدەكا، بەلام ئەگەر بەسەر دارستان وكشتوكالدا ھەل
 بكا، ئەۋە گەرمىەكەى كەمترە، بۆ نمونە كاتىك مستەر ستىفنز چوۋە ناۋ
 ئاۋەكەۋە كاتىك ھاتە دەرۋە شەرۋالىكى توركى لەبەردابوو وبەتەپرى ھاتە
 دەرۋە بەلام بەچەند خولەكىك يەكسەر بەھۆى گەرمىەۋە شەرۋالەكەى وشك
 بۆۋە، ئەگەر خۆم نەمبىنبايە ئەۋە بېروام نەدەكرد، كاتىكىش من وكابتى رىد
 دەچوۋىنە راۋ ۋەھستەم بەۋە دەرکرد كە ئەۋىش ۋەك من زۆر ئارەزوۋى لەراۋ
 كەردنە، بەلام ئەمجارەيان بەھۆى توندى گەرمماۋە نەيتوانى لەگەلدا بى بۆ راۋ
 كەردن، ئەۋە گەرممايە ئەۋەندە ناخۆش بوو، بۆيە لەكاتى ئىۋاران زۆر بەخىرايى
 سەۋلمان لى دەدا، تاۋەكو بگەينە كەنارى رۆژھەلات ولەۋىش لەبن سىبەرى

دارودره ختدا پشوویهك بدهین، كاتیک له نیو به له مه كه دا بووین كه متر هه ستم به توندی نهو گهرمیه ده كرد.

له كاتژمیر چواری به یانی رۆژی سی شهمه ی یازدهی تهموز ده ستمان به گه شته كه مان كرده وه به درژیایی كه ناری رۆژه لاتی زییه كه دا ده رۆشتین وله ویدا چهن دین بالنده ومه مان بینى، دواتر كه ئیواره داهات دووباره له لای رۆژه لاته وه چووینه وه سهر كه ناره كه وله نزیكدا ره شمالممان هه لدا بو ئه وه ی پشوویهك بدهین وئو شه وه له ویدا بین، ره شماله كه شممان نزیك به ره شمالي عهره به كان بو، به لام ریبه ره كه مان پی شبینى ئه وه ی نه ده كرد له لایه ن ئه وه عهره بانه وه هیرش بكریته سه رمان، له لایه كى دیکه وه ته ندورستی كابتن رید هیدى هیدى به ره و خراپی ده رۆشت، ئه مه ش به هوی نه بوونی هیچ هاو كاریه كى پزیشكى وبزركانى رهنگ ورووی، كاتیک من له هیندستانه وه به ره و گه شته كه به پری كه وتم له نیو قووتوویهك چهن دین ده رمانم له گه ل خۆمدا هینابووم، كه پزیشكه كه مان له هیندستان بو ی ئاماده كردوو بووم، به لام كاتیک ده رمانه كه م پشكنی بینم ده رمانه كه هه مووی تیكه چوو بو، ئه مه ش دواى ئه وه ی له دوورگه ی كه رك ئاوی پی كه وتبوو.

له ویدا تیبینى ئه وه م كرد كه چهن دین جوړی بالند ومه ل ههیه، ته قه م له زۆریك له و بالنده كرد، به لام هیچ كام له و بالنده م راو نه كرد، دووباره له كاتژمیر چواری به یانی رۆژی دواتر ده ستمان به گه شته كه مان كرده وه، دیسانه وه دواى كاتژمیریك پشوویهكمان دا، زییه كه له و كاته دا بوو بووه گیژهن، له و نزیكانه چهن دین كه رافاتی سووپای توركیمان بینى، هه ندیک له و به له م وكرافاتانه پر بوو له شووتی، به رده وام سه ولمان لیده دا تا كاتژمیر شەشی ئیواره، گه شته كه مان له كاتیکدا پچرا كاتیک له نیو زییه كه دا چهن د كه سینك به قامچی ده یانو یست یه كتری بكوژن، زۆریشى نه مابوو سه ول لیده ره كانى ئیمه رووبه پرووی شه ریک بینه وه، ئه ویمان به جی هیشت چووینه شوینیکی دیکه تاوه كو پشوویهك بدهین، چونكه بینیمان ئاو له ویدا ده پی به رز بوته وه، كاتیک ده ستمان به گه شته كه مان كرده وه له ریگه چهن دین كه شتی گه وره مان بینى كه بارى هه ندیک له و كه شتیانه ده تن زیاتر بوو، هه موو كه شتیه كانیش له دار دورست كرابووون، دیاره دورستكردنى نهو

جۆره كەشتىەش بەپىتى ئەو كارانە بوو كە پىئويستيان پىتى ھەبوو. بەشىئەيەك ئاگادارى ئەو ھەبوون كە تاج رادەيەك دەتوانى بار ھەلبىگرى، لەلايەكى دىكەو ھەموو ئەو كەسانەى كە باوانيان دارتاش بوونە ھەموويان بوونەتە دارتاش وئەوانەى لەدەريايى وزىيەكاندا لەگەل و بەلەم و كەشتىەكاندان وەك بابوباپىرانىان ھەر ئەو كارە دەكەن، ئەمەش وادەكا لەنىئەندى بىنەمالەكاندا ھىچ دەمارگىرەك نەيەتە كايەو، بۆيە ھەموو ئەو خەلكانە بۆ ماوہيەكى دورودريژ بەھەمان زمان و جلوبورگى بابوباپىرانىان ھەلسوكەوت دەكەن و بەھەمان شىئەيەش نان دەخۆن وئەو دەخۆنەو.

ھەتا شىئەيەش شەر و جەنگەكانىشيان ھەمان شىئەيە كۆنە و تەنھاش چەند شىئەيە ورد گۆراو، چونكە ھەموو گەل و نەتەو ھەمان بە سەردەمىكى شۆرگىرەنە تىپەريوون، لەھەمووى سەيرتر ئەگەر يەكەل لىرە بىيەو چەند گۆرانكارىەك بختە نىئە كارى بازىرگەنى ئەو بەرامبەرەكان لەلاى موفتى سكالائى دژى دەخەنە روو، ئەو كەسەى دەيەو ئەو گۆرانكارىە بەنىتە كايەو دەبى نرخ و بەھايەكى زۆر بدات تا ئەو گۆرانكارىە بەنىتە كايەو.

لەلاى رۆژئاوا بەتەنىشت شارىكى بچووكدا تىپەرين كە نزيك زىيەكە بوو، ئەو شارۆچكەيەش ناوى (جفر)، ئەو شارۆچكەيەش مەزگەوتىكى زۆر جوانى تيا بوو، كە لەدەورەو خۆى بەدەردەخست، لەكاتژمىر ئۆ ئاورىژى ئەو زىيە گەورەيەمان بىرى كە لە باكورى شەتى دىالەو بۆ دى، لەكاتژمىر ئۆ و نىو بە بەلەمەكەمان زۆر خىرايى بەرەو كەنارى رۆژھەلات ھەنگاومان نا، لەویدا ئاو زياتر لە دوانزە پى بەرز دەبىتەو، ئەو كەنارەش لەھەموو روويەكەو تەلەزگە و پىچاويچى ھەبوو و لەویدا دارودرختەكان زۆر چىبوون، بۆيە ناچار بووين ھەموو ئەو دىك و دالانە لايەن، تاوەكو لەویدا پشويەك بەدين، ھاوكات لەنىئەندى چەند جۆرىك لە رووەكى گولەكانم بىنى، كە بۆن و بەرامى زۆر خۆش بوو.

بهشی چوارهم

له بهغدا

له کاتژمیر دووی بهیانی روژی ههینی چواردهی تهموزی ۱۷۹۷، تا کاتژمیر دووی پاش نیوه‌ڕۆ ده‌ستمان به‌گه‌شته‌که‌مان کرد وگه‌یشتینه به‌غدا، له‌ویدا زییه‌که له‌هه‌موو لایه‌که‌وه گێژهن بوو، به‌لام ئهو شوینهی که ئیمه لیوهی هاتین نه‌گهر به‌پێ بهاتابین، ئه‌وا ته‌نها سی کاتژمیرمان پێ ده‌چوو، گه‌یشتینه مالی به‌رپر ج.ل.رینۆ (یاریده‌ری مستهر مانستی کونسلیگه‌ری به‌ریتانی له‌به‌سرا) ئهو ماله شیوازه‌که‌ی بازنه‌یی بوو وله‌شوینیکی زۆر گوغاجو بوو له‌سه‌ر زییه‌که، ئینگلیز له‌شاری به‌غدا به‌هایه‌کی زۆری هه‌یه، ئه‌گهر به‌راورد بکری له‌گه‌ڵ ره‌وه‌ندی ولاتی دیکه، چونکه ئینگلیزه‌کان له‌جیاتی ئه‌وه‌ی که‌لوپه‌له‌کانیان به‌رپه‌ کومرک، یه‌کسه‌ر که‌لوپه‌له‌کانی ده‌گوازنه‌وه بو ئهو شوینهی که ده‌یه‌وی تیایدا بمینیته‌وه، له‌ویش ئه‌فسه‌ریک ده‌نیردری تا که‌لوپه‌له‌کانی به‌شکنن.

ئهم به‌هایه‌ش له‌لایه‌ن مستر مانستی‌هه‌ داواکرا بوو، تا سوودی هه‌بێ بو گه‌شتیاره ئینگلیزه‌کان، به‌غدا ده‌که‌وێته سه‌ر که‌ناری رۆه‌لاتی زێی دیچه، که له‌ده‌وریدا دیوارێک به‌دریژیایی سی میل ده‌وری داوه، به‌لام به‌شیوه‌یه‌کی چوارگۆشه‌یی، له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ی خانوه‌کانیان جیاپه‌ له‌گه‌ڵ خانووی ئه‌ورووپیه‌کان، به‌لام زۆر باشتره له‌خانوه‌کانی به‌سرا، له‌شاری به‌غدا باله‌خانه گه‌شتیه‌کان به‌شیوه‌یه‌کی زۆر جوان نه‌خشینه‌راوه وه‌ک مرگه‌وت وگه‌رماوه‌کانی ئهو شاره، ئه‌وه جگه له‌وه‌ی له‌نیو شاری به‌غدا بازاریکی فراوانی تیایدا، به‌لام نرخه‌کانی زۆر به‌رزتره له‌و نرخانه‌ی که له‌ به‌سرادا هه‌ن، ئه‌رمه‌نیه‌کان له‌ویدا پێکهاته‌یه‌کی سه‌ره‌کی بازرگانی وخواه‌ن کارگه‌کانن، به‌لام ئهو کارگانه به‌ره‌مه‌کانیان دیاری کراوه وه‌ک خواردن و جلپه‌گ و که‌لوپه‌لی سه‌راج و که‌لوپه‌لی ناندین، ئه‌رمه‌نیه‌کان له‌مووسله‌وه وله‌ریگه‌ی زێی دیچه زۆریک له‌ ئاسن ده‌گوازنه‌وه، ئه‌وه جگه له‌وه‌ی داریکی زۆر ده‌گوازنه‌وه، دواتریش ئهو ئاسنانه ده‌گوازیته‌وه به‌سرا، له‌ویدا ئهو ئاسنانه ده‌تاویننه‌وه وده‌یکه‌ن به‌ ئاسنی چوار گۆشه‌یی وه‌ک چۆن له‌ ئینگلترا دورست ده‌کری، ئهم بازرگانیه به‌م دواپه‌ گه‌شه‌ی سه‌ندووه وه‌ه‌موو ده‌خریته نیو

ئەو كەشتىيەنە تا بۆ ولاتان بىئىردى، ئەم كارەش جۆرىك وەپسەردىنى بازىرگەنە ئىنگىلىزەكانە، چۈنكى كارىكردن و بازىرگەنە كىرىش لىم ولاتانە پارەيەكى كەمى دەۋى، كەچى لى ئەوروپا پارەيەكى زۆرى دەۋى و كارىكى قورسە، بەپارەيەكەى كەمىش وا لى بازىرگان و كارگەكان دەكا بەنرخىكى كەم كەلۈپەلەكانىيان بفرۆشەن.

بەغدا شارىكە جىيا لى شارەكانى ئەوروپا، وەك باسماق كىرد خانوۋەكانى بەسرا وەك بەندىنخانە دورستىكرارە، لىلەيەكى دىكەوۋە جادە و كۆلەنەكانى بەغدا خۆل و خاشاك و تەسكەن، لىم وەرەشدا زۆرىەى خەلك لىسەر بانەكان دەخەن، چۈنكى پەلەى گەرمى وا دەكا نەتوانى لى ژوررەوۋە بىخەۋى، بەلام لىھەمەۋى ناخۆشتر توركەكان لىویدا لىكەتى شەۋدا ھەر كەسەك بىتە دەرەوۋە و بىتە كۆلەن ئەوا تەقەى لى دەكەن، ئەو خانوۋەى مەن تىيادا دەرەوۋەستەم لىنەزىكى ناۋەپاستى شاردا بوو و خانوۋەكەش لىھەمەۋى خانوۋەكانى دىكە بەرزتر بوو، بەلام بەرزتر نەبوو لى مەزگەوتەكان و بالەخانە حكومەيەكان و ھەندىك خانوۋى وەزىر و تەفسەرە گەۋرەكان، ئەۋەى سەيرە لىشارى بەغدا لى شەيئە بەرزەكاندا لىقەلەقەكى قەبارەى گەۋرەم بىنى، ھەرۋا لىشارى بەغدا خەلكە ھەزارەكەى لىبى ئاۋى بەپشت ئاۋ لى كەنەلەكان دەرەيەن و ھەندىكى بەكەر و بار ئاۋ دەرەيەن، كاتىكىش لىدەۋارى بەغدا دەرەيەتە دەر تەنھا بىبىيانىكى و شك و بىرىنگ دەرەيەن و ھىچ جۆرە رەۋەكىكى تىادا نەبىندى ئەۋە جگە لىۋەى ھىچ ئاۋ و كشتوكالىك نەبىندى.

بەلام لى رۆژھەلاتى ئەو شارەدا بىستانىكى گەۋرە دەرەيەن كە لىشارەۋە چۈار مىل دوررە و خەلكىكى زۆر لىویدا دەرەيەن و ئەو شەيئە بەبى دىۋارىشە، ھەرۋا شارەكە لىرەيگەى ئەو بىستان و كىلگەى كشتوكالىانە ھەمەۋ بەرەۋەمەك دەرەيەتە شار، لىلەيەكى دىكەوۋە ھەندىك لى كەسەيەتە دىارەكانى ئەو شارە خانوۋى گەۋرە گەۋرەيان دورست كىردوۋە بەتەيەتە لى شەيئە شارى (سلىوسيا) كە سىلۋەكس دورستى كىردوۋە و تەۋىش يەكەك بوۋە لى ژەنەرەلاكانى سەردەمەى ئەسكەندەرى مەقدۇنى كە سەركەۋەتەكى گەۋرەى بەدەست ھىنا بوو لى بەرپەۋەردى ئەو ناۋچەيە، ئىستاش دراۋەكەى يەكەك لى دراۋەتەيە وەك پەندە

وئامۆڭگارى دەخريته روو، كه دراويكى رۆمانيه وله سهريدا يه كيكي ريش دار نه خشيئندراوه.

ههروا له رووبهريكي دوور ئاسهواره كانى بابل ده بينى له شارى حله دا، له و كاته ي به غدا بووم تيبينى ئه و هم كرد كه سوپاي توركى له شهش ههزار سهرباز پينكهاتبوو وهه مووشيان له سهر كه ناري ديجله دا مۆلگه يان دانابوو، ديمه نيكي زۆر جوان بوو له كاتى رۆژه لاتدا كه ئه و سوپايه ده په ريه وه، كاتيگ كه گه يشتمه به غدا بينيم هه زاران مه رومالات به ره و به غدا ده هات، دياره هه موو ئه و مه ر مالاتانهش مولكى ئه و عه ره بانه بوو كه له سوپاي توركى ياخى بوو بوون.

باسيش له وه ده كرى كه شارى به غدا خاوه ن گه نجينه يه كي زۆره له زير وزيو دا به تايبه تى له گه نجينه ي (كهخيا)، كه له سهر ده ستى پيلانگيراندا كوژراوه، ئه وهش ده خريته روو كهخيا له لايه ن زۆرىگ له وه زير وپاشاكان نازار دراوه ئه مهش ئه وه ده گه يه نيگ كه توركه كان خه لكيان زۆر چه وساندۆتته وه، له به رامبه ريشدا ئه وهش ده گوتري كه كهخيا يه كيگ له و كه سانه بووه له زۆر رووه وه ژير وله سه رخۆ بووه به رامبه ر هه موو كاره كان وهه موو كاتيگيش زۆر متمانه ي به پاشا هه بووه، به لām هه نديگ له ئه فسه ره كان پيلانيان دژى گيرآوه ودواتر مردووه، دياره ئه و كات هه موو بازرگانه كان سيخوريان له ده ورى خوياندا كۆكردۆتته وه تاوه كو بتوانن بازار كۆنترۆل بكهن، ئه مهش بووه هۆكارىگ دژايه تى له نيوان زۆر به ره ي بازرگانه كاندا هاته كايه وه، له هه مووى سه يرت ر كهخياى ئيستا هيچ خوينده وارى نيه وئەویش له ره چه له كهدا جۆرجيه، سه رتا له حه ره م كاريان پيكردوه وه دواتريشدا پۆستيكي به رزيان پي به خشى له يه كيگ له ده سته سه ربازيه كان، به لām زۆرى نه برد باس له وه كرا كه كچى پاشا ده يه وي شووى پي بكا، دواتر توانى كاريگه رى هه بي له سهر زۆرىگ له ئه فسه ره كان بۆ ئه وه ي كهخيا بكورن له كاتى ئيواره دا كه له ديوانه كه ي ده گه رايه وه ماله وه، ئه م كاره وايكرد ماوه يه كه له نيۆ به غدا قسه وقسه لۆك پهيدا بوو وپشيوى هاته ئارا، به لām ئه مه زۆرى نه برد، دۆخه كه هيمن بووه، به لām دوا كاره سات كه رووبه روى شاره كه بووه، كوشتنى شيخ سوينى بوو له نيۆه ندى ره شماله كهيدا، ئه مهش بيانوى سوپاي تورك بوو تا ريگري له گه شه سه ندى وه هابيه كان بكات.

له‌لایه‌کی دیکه‌وه ژماره‌یه‌کی کهم له بازارگانه ئه‌ورووپیه‌کان له به‌غدا دا بازارگانی ده‌که‌ن، بۆ نمونه له شاری به‌غدا کونسلیگه‌ری ئینگلیز نییه، به‌لکو له‌لایه‌ن (خوجه مایکل)ی ئهرمه‌نی کاره‌کانی کونسلیگه‌ری به‌رپۆه ده‌بری، ئه‌و پیاویکی زۆر به‌رپۆه‌وه، هاوکات من نامه‌یه‌کم پێ بوو بۆ ئهرمه‌نیه‌کی دیکه که ناوی خوجه ئه‌ستیفان بوو، ئه‌و یه‌کیک بوو له ده‌وله‌مه‌نده‌کانی ئه‌و شاره ئینگلیزه‌کی باشی ده‌زانی، هه‌روا ئه‌و تاکه کهس بوو له‌و شاره‌دا زمانی ئینگلیزی بزانی، به‌لام فهره‌نسیه‌کان له‌کاتی ئیستادا کونسلیگه‌ریکیان له‌به‌غدا هه‌یه، که یه‌کیک له‌خزمه‌کانی جاک جاک رۆسیه، به‌لام فهره‌نسیه‌کان له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا به‌شپۆیه‌کی فراوان بازارگانیان نه‌ده‌کرد، به‌لام له‌به‌سرا ژماره‌یه‌ک له‌فهره‌نسیه‌کان کاری وهرگیرانیان نه‌ده‌کرد بۆ هه‌ندیک له‌وانه‌ی ده‌یانه‌وی گه‌شت به‌و ولاتانه بکه‌ن، له‌لایه‌کی دیکه‌وه رینو ته‌نها نووسه‌ریک بوو له‌لای مستهر مانستی، مانستی باس له‌وه ده‌کات کاتیک ویتسویه‌تی سه‌ردانی پاشا بکا له‌ریگه‌دا گوێی له‌هه‌ندیک کهس بووه هاوار وگریانیان ئه‌و ناوه‌یان هه‌راسان کردووه، دیاره هه‌موو ئه‌و که‌سانه‌ش ئاماده کرابوون له سێداره بدرێن، به‌لام له‌پێشتردا به‌قامچی هه‌موو له‌شیان هه‌نجهن به‌هه‌نجهن کردبوو، له‌ویدا داوای له‌پاشا کردبوو که هیچی تر له‌و که‌سانه نه‌ده‌ن، چونکه ناتواندری گوێی له گریان وهاوار بی‌ت، بۆیه پاشا له‌سه‌ر داوی مستهر رینو ومانستی وازیان لی‌بین وله‌سێداره نه‌درێن، به‌لام به‌یتندریته ماله‌که‌ی وله‌ژێر هه‌لسوکه‌وتی پاشادا بی، مستهر رینۆش وه‌ک چۆن ئینگلیزی ده‌زانی، ئه‌وها عه‌ره‌بی ده‌زانی، به‌لام داوی ئه‌وه‌ی به‌ندیه‌کانیان هێنا پاشا بریاری ئازاد کردنیانی دا، ئیستاش ئه‌و که‌سانه به‌نازادانه ده‌ژین له‌ماله‌کانی خۆیاندا.

له‌وکاته‌دا کابتن رید زۆر نه‌خۆش بوو وئومیدی ئه‌وه‌ش نه‌بوو وا به‌ناسانی چاک بی‌ته‌وه، بۆیه خۆم ئاماده کرد تاوه‌کو به‌غدا به‌جی به‌یتم، مستهر رینۆش توانی ریگه‌پێدراو (فه‌رمان)یکم بۆ ده‌ر بکات وله‌گه‌ڵ یه‌کی له‌ته‌ته‌ره‌کان به‌ناوی (سه‌ید ئه‌حمه‌د ئاغا) له‌گه‌شته‌که‌مدا یاوه‌رم بی، ئه‌و ته‌ته‌ریه هه‌موو پیدایسته‌یه‌کانی گه‌شتی بۆ کردم وه‌ک ئه‌سپێک بۆیه خۆم ئاماده کرد بۆ گه‌شت، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی له‌ریگه‌ی کونسلیگه‌ره‌وه ئه‌و گه‌شته بکه‌م، بۆیه ده‌بایه جلویه‌رگیک له‌به‌ر بکه‌م، له‌گه‌ڵ ته‌ته‌ری هاوڕێم ریکه‌وتم که هه‌شت قورشی پێ بده‌م له‌به‌ری ئه‌وه‌ی هاو

گەشتەكەمە، ئەو جلۇبەرگانەى من پۆشىم پىكھاتبوو لە تەربووشىكى زەرد پىيەك بەرز بوو، ئەم تەربووشە بەھايەكى زۆرى ھەبوو، چونكە بۇ پاراستنى سەرت لەھەر تەقەى چەكىك دەپپاراستى، ئەو جگە لەوہى ئەو تەربووشە كىشى زۆر قورس بوو، لەسەرەتادا وا دەزانى ناخۆشە، بەلام دواتر لەسەر كردنى خۆش بوو، ناویش لەو تەربووشە نرابوو (قولباق)، تەنھاش تەتەريەكان لەسەرى دەكەن. بەلام جلۇبەرگەكانى دىكەم پىكھاتبوو لەقوماشىكى ھەريرى فراوان، لەگەل جاكەتيك، لەگەل شەرۋالتيكى توركى رەنگ شىن، ئەو جگە لەپى كردنى يەك جووت پىلاوى رەنگ سوور، ئەمەش زۆر باشە بۇ رۆيشتن ھەگاوان، لەلايەكى دىكەوہ لەلاى توركەكاندا مل بەرووتى ديارە وبەھىچ قوماشيك داناپۆشرى، لەگەل ھەر ھەموو ئەمانەش پشتىكى قايشم لەدەورى ناو قەدم ئالاند وقايشەكە شوينىكى ھەبوو تا شىرىكى پى ھەلۋاسى وشىرەكەم بەقەدمەوہ بوو، ھەموو جلۇبەرگ وكەلپەلە تاييەتەكانى خۆم لەنىو سندوقتيك دانا، بەلام قەمىس وگۆريەكانم لەژىر سەرج وقايشى ئەسپەكەدا شار دەوہ.

به شی پینجه م

له ریگه ی چوونمان بو که رکووک و موسل

من ورېبه ره کمه خۆمان ئاماده کردوو وهه موو پېداويسته کاغان ئاماده کرد،
 نه مهو له کاتژمير پېنجی روژی پېنجشه می بهرواری بیستی ته موز چهند
 نه سپيکیان بۆ ئاماده کردین، کاتی نه وه هات تا بچمه لای هاوړتیه کانم تا پیاښ
 بلیم من سه فهر ده کمه، کابتن رید لهو کاته دا زور نه خوځش بوو، که بینیم به ده ست
 خوم نه بوو، فرمیسک له چاوانم هاته خواره وه، نه خوځشیه که شی به هژی توند وتیژی
 گهرماوه بوو، وهک خۆی باسی کرد هه موو له شی له نازاردايه، نهو له زورتيك له
 گهشته کانم هاوړیم بووه، کاتيک که بینیم هیوايه کی که مم هه بوو جاريکی دیکه
 بیبنمه وه.

به خومان نه سپه که مان بۆ ماوهی کاتژميرتيك به ناو بازاردا هاتوچومان کرد،
 چونکه زوربهی بازارگانه کان سه بارهت به گهشته کهی من زانیاریان هه بوو، بۆیه ههر
 یه کهو نامهیه کی پېبوو تا بیگهیه نینه شاره کانی دیکه، من دلنیا م ژماره ی
 نامه کان زیاتر له دوو سه د نامه بوو، نهو جوړه گه یاندنesh تاکه رتيگه بوو تا نامه
 له شاريکوه بۆ شاريکی دیکه بچی، هاوکات ته تهر وبازارگانه کان له سه ر نهو
 بابته کۆک بوون، هه رده م نووسینگه ی ته تهریش جیگه ی متمان ه بوو
 وکړتیه کانیشان له هه موو نهو بازارگانانه وه رده گرت که نامه کانیا ن لیا ن
 وه رده گرت، له گهل نه وهی ته تهریه کان بۆ گه یاندنی نهو نامه هیچ تپچوون وېره
 پارهیه کیان نه ده چوو، نه مهو هه موو بازارگانه کان له شاره کانی دیکه نزیکي گه پریده
 وگه شته وانه کان ده بوونه وه تا نامه ی لیوه ربگرن، له نزیک ده روازه ی روژناوای به غذا
 بینیمان کاروانتيك خۆی ئاماده کردبوو بۆ گهشت وسه فهر کردن، که پینکها تېبوو
 له سه دان حوشت، کاتيک هه نگاومان نا به شی یه که می رتيگه که مان بیابانيکی وشک
 وېرینگ بوو شوینه واری هیچ کشتوکالتيکی تیا دا نه بوو، کاتيکیش که چوار
 میلما ن بری خزمه تکاری رتیه ره که مان سی نه سپی پیداین وکه خۆی سواری
 یه کیکیان بوو وهه موو جلویه رگه نه ورووپیه کاغی له سه ردا به ستایه وه، به لام نه سپی
 دووه م تنها وهک یه ده گ به کار ده هات تا هه ر کاتيک هه ر رووداويك بیت ه ئارا نه و

ئەو ئەسپە بەكار بەيتىن، سىيەمىش دوو بالەى كەلۈپەل بوو، ئەمەش بەپىتى رىكەوتنى من ورتىبەرەكەمان نەبوو، بۆيە خۆم لەزۆر شت بىبەش كرد، ئەوا دەبىنى رىبەرەكەمان ھەر لەسەرەتاو دەستى بەفرت وفىل كر دن كرد، بۆيە بىرم لەو كەدەو بەگەرپىمەو بەغدا ولەپاى فرت وفىلەكانشى قەرەبوومان بىكەتەو، بۆيە ھەرەشەى ئەو ەم لىكرد كە دەگەرپىمەو بەغدا، رىبەرەكەمان بەو قسەيە زۆر تىكچوو، چونكە كارەكەى ھەموو بەفپۆ دەپۆشت و دەبوايە ھەردوو بالەكە بگەيەنیتە شویتىك كە لە مووسل دوور ترە، لەگەل ئەو ەى ئەو ەلۆيستەى رىبەرەكەم گەلەك لا ناخۆش بوو، كەچى پىنجسەد قروشم پىدا، بەلام ئەویش بەلەنى كە بەخىرايى رىگەكان بېرى، لەدوورى نۆ ميل لە بەغداو وىكەك لەكەنار وجۆگەكانى زىي دىجەلمان بېرى، ئەو شوینە پر لە درەك وداڭ بوو ولەكاتژمىر دە بەتەنىشت شارى (ىنكجە) كە ئىستا بەناوى ناغاكان ناونراو تىبەرپىن، ئەو شارە وا دەبىندرا تەنھا مەرومالاتيان بەختو دەكرد، كە شوانكارىك لەدوورەو پاسبەوانى دەكرد، ئەویش لەترسى دەرەندە وگورگەكان دواتر يەكەك لەگرد وبانەكانى رۆژئاواى شارى (ىنكجە)مان بېرى، لەگەل ئەو ەى لەنىوان كاتژمىر دە ويازدەى شەودا بووین، بەلام من ھىشتا زۆرم گەرما بوو، لووتم خۆم بەپارچەيەك قوماش گرتبوو، ھاوكات رىبەرەكەمانىش ھەمان كارى كرد، پاش ئەو ەى رزگارمان بوو لە تۆز وبا، ئەگەر تۆزەكە بەمشىو ەيە بەردەوام بى، ئەوا لەوانەيە كارەساتىك بىتە كايەو، چونكە لەكاتى رۆژدا تۆزەكە بەم جۆرە بى وتوندى گەرماش لەو پەرى دابى زەوى لەھەموو روويەكەو دەسووتى.

بەماو ەى كاتژمىرىك بەتىكرايى پىنج مىلمان دەبېرى، لەكاتژمىر يانزدە گەيشتىنە شارۆچكەيەك بەناوى (دۆكلە) لەویدا لەسەر زەوى پالمان داىو ە ونووستىن بەبى ئەو ەى جلۈبەرگەكانان لەبەر بىكەينەو، ئەمەو لەدەورو ەرى وىنكجە چەندىن گوندىمان لەسەر رىگەدا بىنى كە خانووەكان بەقور دورستكرا بوون ولەنىوان ھەر خانوويەك دىوارىك ھەبوو.

لەكاتژمىر چوار ونيوى بەيانى رۆژى ھەينى بىست وىەكى تەموز ھەلساين، زۆرى نەبرد يەكەك لەتورەكان بەخۆى وخزمەتكارەكەى وسى ئەسپەكەى لىمان

نزيك بۆۈ، بەچەندىن گوندا تىپەرىن ولەنئوھندى ئەو دىھاتانە چەندىن دىمەنى كىلگە و دەغل وداغان بىنى، ئەو جگە لەو كەنال و جۆگە و پرده كات كە بەشئوھىكى ساكار بىنات نرابوو، لەوكاتەدا كابرأى تورك كارابى خۆى نىشمانان بدات بۆيە زۆر بەختىرابى بەسەر پردىكدا تىپەرى، بەلام كە پەريەو زۆر بەخرابى بەر بۆۈ و زۆرى نەمابوو پىيەكى بشكى، كاتىك دەستمان بە سەفەرەكەمان كردهو تىكرابى رۆيشتەكەمان لە كاتژمىر كدا چوار مىلمان دەبرى، ئەمەو تا كاتژمىر شەش ونيو رىگەمان برى تا گەيشتىنە گوندى (هۆب) كە لەوانەيە (گوندى ھېب) بى.

لەوئىدا دەستمان بەنان خواردن كرد كە پىكھاتبوو لە ماست وھىلكە و دواتر كەمىك لەژىر سىبەرى گەلأى دارەكاندا پالم دايەو، كەنزيكى جۆگەيەك بوو وناوھەكى زۆر سارد و سازگار بوو، دواتر لە كاتژمىر چوار ونيوى دواى نئوھرۆ دەستمان بەسەفەرەكەمان كردهو، لەرىگە شارىكمان بىنى بەناوى (ماسباس) كە لەنزيك زىي دىالەدا بوو، ئەمەو بىنىمان ئەم ناوچەيە پاشاوەى سەربازگەكان بوو، ھەر لەوئىدا چەندىن بەرازى درندەمان بىنى، لەكاتى رۆژئاوا بووندا يەكىك لەو بەرزانە خۆى لىمان نزيك كردهو، كە ئىمەشى بىنى پىي سەير نەبوو، كاتىك لەسەر ئەسپەكەم بووم وىستم ھىرش بكەمە سەرى، بەلام ئەوھى سەير بوو بەرازەكە خۆى لەدۆخىكى بەرگرى كردن لەخۆى دانابوو وبۆيە تەنھا سەرى رووى لەمن بوو و دواتر بەسەرى بەرەو رووم ھات، لەو كاتەدا بىرم لەو كردهو كە پاشەكشە بكەم، لەگەل ئەوھى شىر و تەفەنگم پى بوو، بەلام لەو برۋايە دابووم كە ناتوانم رووبەرۋوى ئەو درندە گەورەيە بىمەو، بۆيە وازم لەو بەرازە ھىنا، ئىمە لەكاتژمىر كدا بەتىكرابى پىنج كاتژمىر رىگەمان دەبرى، لەكاتژمىر نۆ ونيو گەيشتىنە گوندى (جبقان)، ئەو شەوھش لەوھىدا لەسەر زەوى نووستىن وپالماندايەو، كاتىك دەستمان بەسەفەرەكەمان كردهو لەكاتژمىر چوار گەيشتىنە سەرى زىي دىالا كە بەسەر پردىكدا پەرىنەو گەيشتىنە گوندى (دىال عەباس)، كاتىكىش كە رۆژ بۆۈ بىنمان عەرەبەكان لە نيوان گوندى جبقان وئەو شۆيەنە بەسەر ئەسپەكانيانەو ھاتووچۆ دەكەن، بەلام بەھىچ شىۋەيەك رووبەرۋومان

نەدەبۇنەو، تەنھاش سلاۋمان لىك دەکرد، دووبارە دەستمان بەخواردنى نان
 وماست كردهو، كە لەلای من خواردنىكى خوش بوو، ئىتر بەمشىۋەيە رىگەمان
 دەبرى ولەسەر كەنارى زىي دىالا رۆشتىن تا گەشتىنە گوندى (ئەدناك) ئەمەش
 لەكاتژمىر شەشدا، ئەم شارۆچكەيەش دەكەوتتە سەر بەرزايەكى زنجىرە چىايەك
 كە درىزە دەكىشى لە رۆژھەلاتەو، بۆر وژناوا، ھەموو كانى ورپرەو وچۆگەكان لە
 چىاكانەو، دى ولەویدا بالتىدى لەقلەق بەزۆرى دەبىندى، بەلام ھەموو بالتەدەكان
 مالىن، ھەردەم گویت لەدەنگ لەقلەق دەبوو، كاتىكىش كە (ئەدناك) مان بەجى
 ھىچشت كاتژمىر چوار ونيو بوو، ئەمەو بەسەر چىايەكان كەوتىن ولەرىگە بارىك
 وتەسكەكانى چىادا ھەنگاۋمان دەنا، لەنىو ئەو چىايانەدا رەشمالىكى عەرەبەكانمان
 بىنى كە چەند پىاۋىكى تيا بوو ھەمويان بەچەكەو، لەدۆخى تەقە كردندا بوون
 ورپەرەكەى ئىمەيان راگرت چەند قروشىكىان لى وەر گرت، كاتىك ھەموو
 چىايەكان برى گەشتىنە دۆلىكى فراۋان كە زىيەكى بەناۋدا تىدەپەرى كە
 دانىشتۋانى ئەو ناۋچەيە ناۋيان ناۋە (زىي نارىن)، لەویدا بىنيمان چەندىن كەس
 بەخۆيان مىگەلەكانيان لەنزىك ئەو زىيەدان، ھەروا لەو ناۋچەيەدا چەندىن ئاژەل
 دەبىنى ۋەك كەرويشك كە پىي دەجى ھەموو ئەو ئاژەلەنە مالى بن، گەشتەكەمان
 بەردەوام بوو ئەمەو لەكاتژمىرىكدا سى مىلمان دەبرى ولەكاتژمىر يەك گەشتىنە
 شارۆچكەيەك كەپىي دەلەن (قەرەتەپە) لەویشدا ويەر وخزمەتكارەكەى ئىمەيان
 بەجى ھىشت، كە لە بەغداۋە لەگەلمان ھاتبوون، بەلام ھەتا ئەو كاتەش تورك
 وخزمەتكارەكەى ياۋەرمان بوون، دووبارە دەستمان بە بەردەوام بوون كرد، بەلام
 ئەمجارەيان بە ئەسپى دىكە، كاتىك كە قەرەتەپەمان بەجى ھىشت لە زۆر شوپىندا
 رىگە سەخت وناخۆش بوو، ۋەك ئاسايە دەبى يەككە لە خزمەتكارەكان بەسۋارى
 ئەسپەكانيانەو، ۋەسپىكى دىكەيان لەتەك بى واتە دوو ئەسپ، لەو كاتەدا يەككە
 لە خزمەتكارەكان لە ئەسپەكەى من نىزىك بۆۋە ودەيوست بەقامچى لە ئەسپەكەم
 بدات، بەلام من پىم باش نەبوو يەككى دىكە ئازارى ئەسپەكەم بدات، بەلام من
 سوپامەو قامچىكەم لە خزمەتكارەكەدا، ئەمە ھەلەيەك بوو لەمنەو ھاتە ئارا،
 بەلام دواتر ئەمە واىكرد خزمەتكارەكان بەقامچى لە ئەسپى كەس نەدەن،

لهريگه دا گه ليك ره شمالمان بينى كه هه موويان بو شه وه لهوى بوون تا چهند قروشينك له گهشتياران و گه پريده كان وه برگرن، له كاتژميتر دوو ونيوى شه و گه يشتينه (كژپرى) پاش شهوى زى نارينمان برى، شه مهش به هوى پريديك كه له سهر زيه كه دا بوو و به بهرد هه لچيند رابوو، پاش پشوو به كه دووباره له كاتژميتر چواري به ياني دهستان به سه فهره كه مان كرده وه له ويذا به نيو خاكينكى روتدا تيه پرين كه ناسه واري هيج كشتوكالتيكى تيا نه بوو، دواتر سوپاينه وه به ته نيشت شه و زنجيره گرده لوكانه تيه په پرين كه به لاي روژه له ته وه، شه هه ميشه ئاگاداري شه بووين له ريگه دا رو به پرووى هيج رووداويك نه بينه وه، له گه له شهوى له زور شويندا ريگه زور باش بوو بو رويشتن، هاوكات له كاتژميتر شهش ونيو گه يشتينه (توزخورماتوو)، له ويذا پيمان باش بوو پشوو به كه بدين.

شارى توزخورماتوو ده كه ويته باكوورى شاخه كانه وه وئاوديرييه كى زور باشى هه به كه له شاخه كانه وه چهندين وكاني وكه نال و جوگه ئاوپريوى ده كا، هاوكات شه شاره دهروانيته دولتيكى فراوان كه تا وه كو باشوور ده روا، له كاتي زستاندا گيايه كى زورى ليه، ده وتوانين بلين تا ئيستا پاشماوه وهرزى زستانى به سه ره وه دياره، له گه له شهوى له وه ره زدها تيشكى روژ له ويذا زور به هيزه، به هوى توندى شه و گه رمايهش زوريه كينلگه و كشتوكاله كان له نار ده چن، كه له نزيك ئاو وئاوه روكاندايه كه ئاو كه له چيايه وه ده پريته ناي، هاوكات له ويذا ميگه لى مهر و مالاتيكي زورمان بينى، وهك دياريشه ئوار ان شه ميگه لانه ده گه پرينه وه له ترسى شهوى نه وهك ئاژه له درنده كان رو به پروويان بينه وه، له لايه كى به دريژايى شه دوله كه زياتر له پازده ميله شوينه واري نيسته جي بووني دانيشتوانان نه بينى، له شوينه كى لى دابه زين خه لكه كه كى زور ريك وپيك و باش بوون، له لايه كى ديكه وه شهوى سهر بوو له ويذا نه گه به كيك له خزمه تكاره كان شتيكى پشتگوي خست شه و ريه ره كه مان پي ئاسايى بوو به قامجي له خزمه تكاره كه بدات.

له ويذا گوشتى مامز و مريشك خوشترين خواردنه، هه روا نانيان له شيوهى پارچه پارچه ده چوو، له گه له شهوشدا خواردنى من ته نها نان و ماست بوو، هه روا

گوشتى بەرخ زۆر خۆش بوو، ھەردەم پېشكەشى بېگانەيان دەکرد. ۋەبەخۇيان زۆربەى دونەگ ۋەبەزىيان دەخوارد، لەكاتژمىر چوارى پاش نيوەرۆى توزخورماتوومان بەجى ھىشت و ھەموو گوندەكانى سەر رىگە وشك وېرىنگ بوون، تا ئەو كاتەى گەيشتىنە شارىك كە پىي دەلەين (تاووق)، (لەوانەىە نووسەر گوندىكى كەمىك گەورەى بەشارۆچكە لەقەلەم دابى-ۋەرگىپى كوردى)، ھاوكات لە كاتژمىر شەش ونيو گەيشتىنە تاووق، تاووق دەكەوئە باكوورى دۆلەكى فراوان لەھەموو لایەكى زىغىرەىەك چىاى لەدەورە كە لەرۆژھەلاتەو بەرۆژئاوا دەكشى، لەلایەكى دىكەو كاتژمىر ھەشتا لە تاووقەو تا شارى (تېللى) لەيلان چوار مىلمان برى، ئەویش لەھەمان دۆلداىە ولەچىاوە ئا و كانىەكاتى دەرژىتە ئەو ناوچەىە، لەو شارە نەوستانىن ۋەلەكو بەردەوام بووین وچوار مىلى دىكەمان برى، بەلام رىگە زۆر سەخت ناخۆش بوو لەھەندى كاتدا، لەو شەو تارىكانە ھەموو كات بۆچوونم وابوو كە دوژمنەكان لە رىگەدان، چونكە رىگەكە زۆر ترسناك بوو، بۆيە لى نەدەگەپام رىبەرەكەمان بەخىراىى برى، ھاوكات لەكاتى رۆژدا پىم ناساىى بوو زۆر بەخىراىى برۆين، ھاوكات ئەوەى زانراو تەتەرەىەكان لە ھاژووتنى وساربوونى ئەسپ زۆر كاران وگوئيان نەدەدا تا ئەو كاتەى ئاژەلەكان دەمردن، ئەو جگە لەوەى ئەسپەكانى ئەم ولاتە زۆر باشتەن لە ئەسپەكانى ئەوروپا، چونكە ئەسپەكاتى ئىرە زۆر بەكەمى ماندوو دەبن، ھەروا ئەوانە سواری ئەسپ دەبن زۆر بەكەمى لەكەوتن لەسەر ئەو ئەسپانە دەرەسن وچونكە ئەو جلۇبەرگانەى پۆشيويانە دەيانپارێژى، ئەسپەكانىش لەسەرەو سەرچىك ھەىە ولەژىر پىيانەوەش ئال ھەىە، كە برىتەىە لەپارچەىەك ناسن بەدرىژى بن پى.

زۆر بە سانايى تا كاتژمىر دووى رۆژى دووشەممەى بەروارى بىست وچوارى تەموز ھەنگاومان نا، لەوئىشدا گەيشتىنە شارى كەركوك، ئەو شارەش دەكەوئە ھەمان دۆل كە پىشتەر باسماں كرد، كە لەلای راستەو بەسەر زىغىرەىەك دەكەوى، ھاوكات لەسەر لەسەر چەند بەرزايەىەك چەندىن بىرى نەومان بىنى، (ئەو شوئىنەش ئىستا پىي دەلەين باباگور گور)، ھەر بىرىكىش سى پى قول بوو ونەوت لەوئىدا گەلەك زۆرە وئەمەو نەوت لەشلەىەك پىك دى وکە

بۆنەكەى زۆر ناخۆشە، ھەروا لەسەر ئەو بىرانبە چەندىن بەردى گەورەمان بىنى پارچەيەك خوى بوو.

دواتر خۆمان لەنىوەندى چەندىن گەردەلۆكە وشاخدا دۆزىەو كە بەھۆى ناوہە شىۋەيەكى جوانى بەخۆيەو گەرتبوو وەك سەدەف و بەردى رەنگاۋ رەنگ، ھاۋكات دواى ھەنگاۋناغان چووينە نىۋەندى دۆلىتىكى پان و بەرىن، ئىمە ئەو دۆلەمان بەگەۋەرتىن فرىاكەۋەتن لەقەلەم دا، چونكە بەسەرگەۋەتنى گەرد وشاخەكان لەھەندىك رووبەرۋوى ناخۆشى دەكردىنەو، لەۋىدا ئەسپەكانان نەيان دەتوانى جىيى پى خوى بكاتەو، لەھەندىك شويىنىشدا ئەو گەرد وشاخانانە وەك گىيائى وشك بوو، بەلام دىمەنىكى دەگمەن بوو لەجوانى، كە لەماۋەى چاۋدا درىژ بوو بۆو لە رۆھەلاتەو تا رۆژئاۋا، ئەۋەى دەردەكەۋى ئەم زنجىرە گەردەلۆكە وشاخانە دىۋارىكى سروشتى پىكەيىناۋو، ئەۋە جگە لەۋەى پاشماۋەى دىۋارىك لەو ناۋچەيدا بەدەردەكەۋەت، پاش ئەۋەى گەيشتىنە دۆلەكە وزۆربەى رىگەكەمان بېرى گەيشتىنە (ئالتون كۆپرى) (بەردى)، كاتىك گەيشتىنە ئالتون كۆپرى بىنمان شارۋچكەيەكى گەۋرەيە ودانىشتۋانىتىكى زۆرى تىادا نىشتەجىيە، ئەم شارەش لەسەر دوورگەيەك دامەزراۋە كە زىيى (ئالتون) بەنىۋىدا تىيەر دەبى دواتر بەرەۋ باشۋورى دوورگەكە دەۋا، ئىستە لەۋىدا سەربازگەيەكى گەۋرەى توركەكان لەۋىدا جىگىر كراۋە، كە بەچەندىن قەلەى پتەو دەۋر دراۋە، دواى ئەۋەى بەسەر پەردىكى بەبەرد ھەلنجراۋ تىيەرەين چووينە ناۋ شارۋچكەكە، ئەۋەى شىۋاى باسە ئەم پەردە گەۋرەتەين پەردە كە لەژياندا بىنيۋومە، لەلەيەكى دىكەۋە ئەو پەردە لەزۆر شويىندا چالى تىادا ھەيە، چونكە چەند جارىك زۆرى نەماۋو ئەسپەكەم بكەۋى، ئىستەش ئەم شارە بە پايتەختى كوردستانى توركىا دەژمىردى، پاشاش لەۋىدا دەسەلاتى لەدەستە (مەبەستىش لەكوردستانى توركىا ھاتنى ئەو تورك وتوركمانانەيە كە لەو شارەدا نىشتەجى بوونە، ئەمەش لەسەردەمى سلىمان قانۋونىەۋە-ۋەرگىرى عەرەبى)، بەلام ئەۋەى ئىمە بزائىن (ئەم شارە تەنھا چەند بىنەمالەيەكى توركمانى تىادا نىشتەجى بوونە وخەلكەكەى دىكە لەۋانەۋە فىرى توركمانى

بوونه وئەگىنا خەلكى ئەم شارە ھەموو لەرەچەلەكى كوردن، سەبارەت بە پايتەختىش لەوانەىە جاكسون ئەو شارەى زۆر لا جوان بوو، چونكە شوپىنكى ستراتىژى ھەيە-وەرگىرى كوردى).

كاتىك كە ئالتون كۆپرى-پرديمان بەجى ھىشت چەندىن گوند ودىمەنى جوانان بىنى، ئەو جگە لەچەندىن كىلگەى كشتووكال وگەنم وجۆ، ئەو گەنم وجۆيانەش كاتى ئەو بوو تا بدورىتەو.

لەلایەكى دىكەو لە سەر چەندىن گەردەلۆكەدا چەندىن كىلگەى كشتوكالمان بىنى، تا گەيشتىنە (ارىيل-ھەولير) كە سى و دوو ميل لە ئالتون كۆپرى — پرديتەو دوورە.

ئەو ھى جىگەى سەرنجە ھەولير لەرابردوودا گرنگىەكى مەزنى ھەبوو، بەتايبەتى بەبوونی ئەو قەلا پتەو ھى كە لەسەر لووتكەى گردىك دورستكراو، ئەو ھى دەبىندرى ئەو شارە چەندىن بىرى نەوتى ھەيە (بەپى سەرچاوەكان لەھەولير و دەورووبەرى نەوت نەبىندراو و ئىنگلىزەكانىش لە شەرى دوو ھى جىھاندا، كە ئىنگلىزەكان كاریان لەگەل كۆمپانىا نەوتىەكان كردوو، بىرى نەوت و شوپىنى نەوتیان بەدى نەكردوو، ئەمەش لەنێوئەدى گەرانەكانىندا-وەرگىرى ەرهى).

باسىش لەو دەكرى كە لەنزیك ھەوليرى كۆندا ئەسكەندەر لەگەل داریوسدا جەنگاوە، گوندەكانى دەورووبەرى گۆرەپانى جەنگ بوو.

لەھەولير نەوستانى، بۆیە بەردەوام بووین لە گەشتەكەمان و چوار مىلى دىكەمان پرى تا گەيشتىنە شارۆچكەىەك بەناوى (ەین كاو) و زۆربەى رىگەكەش زۆر خۆش بوو، لەكاتژمىر يەك و نىوى بەيانى رۆژى سىشەمەى بىست و پىنجى تەموز عىنكاو ھەمان بەجى ھىشت و زۆر بەختراىى تا كاتژمىر پىنج گەيشتىنە شارۆچكەىەكى بچوك بەناوى (كەلەك) كە دەكەوتىتە سەر كەنارى زبى زاب، لەویدا بىنىمان يەك كىك لەكاروانەكان چاوەرپى پەرىنەو بوو و پەرىنەو ھى كاتىكى دەوىست، چونكە ھىچ بەلەمىك لەویدا نەدەبىندرا، ئەمەو ئەسپ و حوشترەكان سى تا چوار بە مەلەكردن لەئاودا دەپەرىنەو كە يەك كىك لەپىاوەكان سەرپەرىشتى دەكرد، كە لەژىر سىنگ و بالىدا پىستىكى بازنەبى دادەنا، ھاوكات كەلەبەلى

گەشتیاران وگەپىدەكان بەنىتو ئەو دېڭ وداڭە وشكانە دەبرا كە لەم بەر وئەوبەرى
زىيەكەدا ھەببۇ، ئەويش بەھەمان ئەو پىستە بازەنيە، ئىمەش بەمشىۋەيە
زىيەكەمان بېرى ووزۇرئىش چاۋەپىمان نەكرد، چونكە ئەوانەى سەرپەرشتى پەرپىنەۋەى
كاروانەكانيان دەكرد، كاتىك زانيان ئىمە بيانين ويەكسەر ئىمەيان پىش خست بۆ
پەرپىنەۋە.

زاب زىيەكە ئاۋەكەى زۆر سازگارە ولەو چىايانەۋە دى كە دەكەۋىتە باكور
ولووتكەكەيان ھەمىشە بەفرى لەسەرە، پىدەچى ئەو گوندانەى دەۋرۋەرى ئەو زىيە
زۆرىك لەبەرھەمى دانەۋىلە بەرھەم بەيئىن، ئەمەش بەھۆى ئاورپۆ وکەنال وچۆگەى
ئەو زىيە كە لەزۆر شوئىندا بەكار دى ۲، كاتىك لەسەر ئەسپەكانمان بوو زۆر
بەخىراى ھەنگاومان دەنا وپىنج مىلمان بېرى تا گەيشتىنە زىيەكى دىكە بەناۋى
(خازر)، لەگەل ئەۋەى ئەو زىيە ۋەك زىيە زاب يان زىيە گەۋرە مەزن نەبۇ، بەلام
توۋشى زۆر ناخۆشى بوۋىنەۋە تا پەرپىنەۋە، ئەمەش بەھۆى تۈانەۋەى بەفرى
چىاكان ۋەاتنە ئارايى لافاۋ.

لەۋىشدا زۆر بەخىراى دەۋىشتىن ولەرىگەدا چەندىن دىھات وگوندى رەنگىمان
بىنى وبەھۆى خىراى رۆىشتىنمان شەش مىلمان بېرى ولەكاتۇمىر ھەشت گەيشتىنە
شارى (قەرەقۇش).

ئەسپەكانمان لەۋىدا ئامادە نەبۇن ھەنگاۋ بىئىن، بۆيە دەباۋە كاتۇمىرئىك
بەستىن، لەگەل ئەۋەى مەن زۆر ھەزم لى بوو بەيانى بگەمە مووسل، بەلام مەن
گومانم دەكرد كە بەرۋۇزىكى دىكە نەگەمە مووسل، لەگەل پاش كاتۇمىرئىك
ئەسپەكانيان بۆ ھىنەنەۋە لەپاش كاتۇمىر نۆدا، بەلام لەو كاتەدا تۈندى گەرما
زۆر بەھىز بوو ووزۇرەى خەلگ لەسپەرەكاندا پشۋويان دەدا، ئەۋە جگە لەۋەى
ھەندىك دەچۈنە سەردابەكان تاۋەكو گەرما پەيان پى نەبا، ئەم بەشەى ئەم ولانە
زۆر ترسناكە ئەمەش بەھۆى رەشەباى سىمىل بەناۋىانگ، ئىستاش گەرمى
ۋرەشەباكەى زۆر بەھىزە، زۆرىك لەخەلگىش بەھۆى ئەو گەرمىەۋە توۋشى زۆر
نەخۆشى دەۋونەۋە ۋدەمردن، مەن ۋرەبەرەكەم خۆمان بەشىۋەكى گونجاۋ ئامادە
كرد ووزۇرەخىراى ئەو شوئىنەمان جى ھىشت ۋكە دوۋرەكەى نىكەى بىست مىل

دەبى، خىرا بووين لەرۆشتندا،چونكه رەشەباى سىل زۆر توندتر دەبوو، كاتىكىش
كه نزيكى مووسل بووينەو، ديارە لەویدا پلەى گەرمى بەرزتر دەبيتەو، من
گومانم نەبوو لەو، كه ئەگەر كاتژمىرىكى ديكە نەگەين وئەوا خۇمان
وئاژەلەكانمان رووبەرووى سەختى دەبينەو وهاوكات رووبەرووى زۆرىك
لەناخۆشەكان بووينەو، بەهۆى بەرزبونەو، پلەى گەرمى ورەشەباو.

به‌شی شه‌شهم

له شاری جه‌دبا

کاترمیر یانزده چاره‌گی بوی له کاتی بهیانی روژی بیست وپنجی ته‌موز گه‌یشینه مووسل، زتی دیجله‌مان به‌پردیک پری که به به‌لم دورستکرا‌بو، به‌هۆی توندی پله‌ی گه‌رمیه‌وه وده‌مووچاوم سووتا وده‌ستیشم سووتایه‌وه، کاتیک گه‌یشتمه‌ شاره‌که راسته‌وخو چوومه یه‌کیک له‌گه‌رماوه‌کان بو‌ئوه‌ی خوّم بشوّم، که به‌راستی تیایدا پشووم دا.

مووسل ده‌که‌ویته‌ سهر به‌رزاییه‌ک له‌لای راستی دیجله‌وه، وه‌ک خه‌ل‌که‌که ده‌لین مووسل (نه‌ینه‌وا)ی کۆنه، که سییه‌م پایته‌ختی ئاشوریه‌که‌نه، من نازام نه‌و شاره‌ پیشتەر چۆن بووه، به‌لام ئیستا زۆریک له‌ خانووی نه‌خشیندراوی تیا‌یه‌ وئه‌وه جگه‌ له‌ بوونی چهند گه‌رماویک وچهن‌دین مزگه‌وت وشوینی خودا په‌رستی، که هه‌موویان له‌بهرد دورستکراوه، ئه‌وه‌ی که بینیم له‌م شاره‌دا کرده‌وه‌کانیان توندی پتوه‌ دیار نییه، وه‌ک چۆن له‌شاره‌ روژه‌ه‌لاتیه‌کان بینمان، بو‌ئوه‌ ناهه‌ت لی‌ره‌ سه‌ریۆش نییه، وه‌ک ئافره‌تانی ولاتانی ئه‌ورووپی، نیوه‌ندی شاره‌که‌ ریژه‌ی دانیشتوانی زۆره‌ وچهن‌دین ئاین تیایدا به‌دی ده‌کری، به‌لام زۆریه‌ی دانیشتوانه‌که‌ی کوردن، له‌گه‌ل ریبه‌ره‌که‌م به‌نیو شاره‌که‌دا سووپا‌ینه‌وه، نه‌و شاره‌ بازاریکی فراوانی تیا‌یه‌ وه‌ه‌موو جۆه‌ که‌لوپه‌لیکی تیایدا به‌ده‌ست ده‌که‌وی، که دانراوه‌ بو‌ فروشتن، وه‌ک جلویه‌رگ وچهن‌دین که‌لوپه‌لی دیکه‌، تیبینی ئه‌وه‌م کرد خه‌ل‌کی نه‌و شاره‌ زۆر گرنگی به‌ پشه‌سازی ده‌دن وجیا له‌شوینه‌کانی دیکه‌ له‌وه‌ته‌ی له‌هیندستانه‌وه‌ به‌ری که‌وتم، وه‌ک به‌گه‌رکه‌وتنی چهن‌دین کارگه‌ که به‌ره‌مه‌کانی له‌سه‌ره‌وه‌ی به‌ره‌مه‌کانی ئه‌ورووپیه‌، ده‌بینی ریشمه‌ وسه‌ره‌که‌کانی به‌شیوه‌یه‌کی زۆر جوان رازاوه‌ته‌وه، نه‌وه‌ جگه‌ له‌وه‌ به‌رمالی هه‌ری‌ به‌چهند گول رازاوه‌ته‌وه، هه‌روا جلویه‌رگ وپۆشاکه‌کانی پیاو وئافره‌ت به‌شیوه‌یه‌کی زۆر جوان نه‌خشیندراوه، هه‌روا چهن‌دین کارگه‌ی ئاسن و‌مسیان هه‌یه، له‌و ئاسن و‌مسانه‌ چهن‌دین شت دورست ده‌کری وله‌ زتی دیجله‌وه‌ به‌ره‌و باشوور تا به‌سرا ده‌گوزاریته‌وه.

شاری مووسل دیواریکی به‌هێژ له‌چوارچێوه‌ی داهه‌یه، که به‌ به‌رد دورستکراوه، هه‌روا نه‌و زه‌ویانه‌ی که له‌ده‌وری دیواره‌که‌دا هه‌یه، هه‌یج خانویه‌کی لی‌ دورست نه‌کراوه، ئه‌وه‌ی تیبینی ده‌کری کاتیک سه‌یری نه‌و زه‌ویانه‌ ده‌که‌ی، هه‌ست به‌وه‌

دەكەى كە ئەم شارە پىشتەر زۆر قەرەبالخ بوو، ولەئىستاش زياتر رىژەى دانىشتوانى زياتر بوو.

لەبەرامبەر خاندا ھەلۆستەكەيم كرد، لەتەنىشت ئەویشدا دادگا بەرچاو دەكەوى، دادگاش لىرە زۆر خىرايە، تۆمەتبار تەنھا پىنج خولەك بەرامبەر دادگا رادەوہەستى، ئەگەر ئاشكرا بى ئەو تەوانبارە، ئەو دەبرىتە بەندىخانە تا سزای خۆى وەربگرى، لىرە دادگا لەگەل رۆژھەلاتندا دەبىتەو، بەلام زۆر بەردەوام نابى، تەنھاش دوو كاتژمىر بەردەوام دەبى، دادگاش دەيەوى زۆر بەخىرايى كارەكانى تەواو بكات.

لەمووسلدا چاوم بە فەينسى قەشە كەوت، كە ناوى خۆى مەنسور بوو، بە زمانى لاتىنى قسەم لەگەلدا كرد، ئەو زمانى لاتىنى زۆر بەباشى دەزانى، ھەروا باسى لەو كەرد كە نامەيەكى لە ئەستەمبۆلەو بۆ ھاتوو تيايدا باس لەو دەكات كە فەرەنسىيەكان ولاتەكەيان داگير كردوو ھاوكات ئەو زۆر گرنگى بەم بابەتە دەدا، ئەو پياويكى ناسك وخواوہن رۆشنىريەكى زۆر بوو، كە جيا لە ھەموو قەشەكانى دىكە زانىارى زۆرى لا بوو، كە پاپا خۆى نامەى بۆ ناردوو، دواتر نىردراوہتە مووسل واتە پىش دوو سال وھەشت مانگ ئىستاش دەيەوى بچىتە ھىندستان، لەلایەكى دىكەوہ لەو شارەدا ھىچ كەسىكم نەيىنى زمانى فەرەنسى وئىنگلىزى بزانى.

لىرەدا بۆم دەرکەوت كە ناتوانم درىژە بە گەشتە ئاسايەكەى خۆم بدەم، چونكە خەلكى جزيرى شۆرشيان دژ بە دەسلاتە توركەكان كردوو، لەويدا پاشايان كوشتوو وچەندىن تەوانى دىكەيان ئەنجامدا وەك كوشتن، ھاوكات پىيان گۆم كە بەبى پاسەوان رىگە نەپرەم، بۆيە رىبەرەكەم زۆر چاوەرۋانى كرد، تا ئىزن لەپاشا وەربگرى، دواتر پاشا فەرمانى دا بەپىكەيتنانى پانزدە پاسەوان وئەفسەرىك تا پاسەوانىم بكەن، ئەمەو لەكاتژمىر چوارى پاش نيوەرۋى رۆژى بىست وشەشى تەموز پىيان راگەياندىن كە پاسەوان وخزمەتكارەكان ئامادەن بۆ گەشتەكە، كاتىك سوارى ئەسپەكانمان بووين وھەنگامان نا بىنيمان پاسەوان وخزمەتكارەكان لەدەرۋازەى رۆژئاۋى شارەكە چاوەرۋانمان دەكەن، بەلام زۆر بى ئومىد بووم كاتىك بىنم رىبەرە تەتەريەكەى ھاۋرىم لەگەلئاندا نىيە، ئەمەش بەھۆى گواستەوہى

كەلۈپەلەكانم، بەللام من وام زانى ئەو تەتەرىيە ئەو كەلۈپەلەنەى من دەدا بەو رىگرانە كە لەرىگەدا رووبەروومان دەبنەو، ئەمەش وەك بەرتىلىك پىيان دەبەخشى، بەللام كاتىك بى ئومىد بووم، لىرە بىرمارم دا تەنھا لەم ولاتەدا بى دەنگ بىم، ھەموو ئەسپەكان زۆر باشبون، بەللام دەبايە سەد وپەنجا بېرىن تاوہكو دەگەينە چەند ئەسپىكى دىكەى نامادەكراو تا رىگە بېرىن، لەھەمووى جوانر ئەسپەكەى ئەفسەرەكە، چونكە عەرەبى ورەنگى سىى بوو، كاتىك شارەكەمان بەجىھىشت زۆرى نەبرد زۆرىك لەئەسپ سواران رەمبازيان دەکرد، ئەمەو سەرباز وئەفسەرەكە ھەر يەكەو جلىكى تايبەتلى لەبەردا بوو، ئەفسەرەكە تەربووشىكى لەسەردا بوو كە درىزىيەكەى دوو پى زياتر بوو، رەنگى تەربووشەكەش سوور بوو، ھاوكات ئەفسەرەكە تەمەنى دەگەيشتە سى سالان ورىشىكى درىزى ھەبوو، بەللام سەربازەكان جلى سپيان پۆشى بوو، ھەروا تەبرووش وعەمامەيان لەسەر بوو، رىشيان پاك تاشى بوو، بەللام سىلپان ھەبوو.

ئىمە ناچار بووين لەسەر كەنارى دىچلەدا ھەنگاو بىنن، كاتىك بەنزىك گۈندەكاندا تىدەپەرىن تىپىنى ئەوہەت دەکرد، كە كشتووكالىكى فراوان لەم دىھاتانە ھاتۆتە ئاراو، چونكە دەتبىنى بەربوومىكى زۆر بەرھەم ھىندراو، وەك گەم جۆيەكى زۆر بەرھەم ھەلدرابۆو، ھەندىك لەگۈندەكاتىش لەسەر كەنارى دىچلە لەسەر بەرزايى دابوو.

لەوكاتەى كە بۆ جارىكى دىكە دەستمان بەگەشتەكەمان كەدەو كاتژمىر ھەشت بوو، ئەمەو پاسەوانەكانمان خۇيان بۆ نامادە دەکرد، كاتىك رىگەمان دەپرى رىگە زۆر ناخۆش بوو، چونكە رىگەكە ھەمووى چال وكەند ورىگەيەكى ناخۆش بوو تەنيا شوئىنى يەك ئەسپ ھەبوو، دووبارە گەراينەو كەنارى دىچلە، شەوئىكى زۆر تارىك بوو رىگەكە زۆر خراپ بوو بۆيە ئىمە زۆر بەناخۆشى ھەنگاومان دەنا، دواتر بەرەو باشوور رۆشىتىن وزى دىچلەمان بەجى ھىشت و بەرەو لای راست ھەنگاومان نا ودواتر گەيشتىنە كاروانىك كە بۆ (دىار بەكر) دەپۆشت.

ئەو كاروانە نزىكەى دووسەد ئەسپ وسى كەر وبارگنىك پىكھاتبوو، يەكىك سەپەرشتى ئەو كاروانەى دەرکرد، لەگەل ژمارەيەكى كەم لە پاسەوان، كاتىك كە گەيشتىنە ئەو كاروانە كاتژمىر يەكى شەو بوو، دواتر ژمارەيەك لە تەتەرىيەكان

هاتنه پال ئىمە كە ھەموويان بەرەو ديار بەكر دەپۆشتن، لەگەڵ ئەوەى ئەوان ھەموو ئامادەكارىيەكيان ھەبوو تا خێر ھەنگاو بدەن، بەلام ترسيان لەو ھەبوو زۆر بەخیرایی ئەو رێگە سەختە بېرن.

لەو شوینانە شۆيئيکی دیاری کراو نییە تا لێی بئینیتەو، چونکە ئیستا ئەم شوینانە بۆتە گۆرەپانی رێگرەکان، کاتیك کەتەتەرەکان هاتنە پال ئىمە ژمارەى ئەسپەکان بوو بەچل، بۆیە ھەموومان زۆر بەخیرایی دەپۆشتین لەکاتژمێرێکدا شەش میلمان بڕی، دواتریش لەنزیک زێیەکدا راوەستاین کە دەکەوتیتە نێو دۆلێکی نزم، ھاوکات ھەموو کاروانە راوەستا ورەشالمان ھەلدا، ھاوڕێیە تەتەرەکانمان ئەمجارەیان خۆیان بۆ سەفەر کردن ئامادە نەکردبوو، بۆیە کەلۆپەلی پتۆیستیات پێ نەبوو، لەمەو ھەش لەسەر زەویەکی رووت پالەم داوەو تا بەیانى، کاتژمێر ھەفتی بەیانى بەگەرمى تیشکی روژ لە خەو ھەلسام، دواتر چوو مە نێو رەشالەکە تا لەویدا نانی بەیانى بۆھوم، لەنزیک ئەو زێیەدا دۆلێکی فراوان ھەبە و ئەمەو ئەو کەسەى کە سەرپەرشتى ئەو کاروانەى دەکرد، بەدریڤایی روژ چاودێرى ئەو شوینەى دەکرد، چونکە لە زۆر شوین بەرزایی دورست کرابوو، دیارە ئەمەش بەمەبەستێک ئەنجام دراو وکات وپارەبەکی زۆری ویستوو، سەرپەرشتیکاری کاروانەکە لەو بڕوایە داوو، کە رووبەرپرووی ھێرشێک دەبنەو، بۆیە ھەموو شتێکی ئامادە کرد بۆ رووبەرپروو بوونەو ئەو ھێرشە لەناکاو، دواتر پەنجاکەسى ئامادە کرد تا لە ھالەتى ئاگایدا بن بۆ ئەو ئامادە بن لەھەر کاتیکدا بلیت بپۆین، ھەروا تەتریەک باسی لەو کرد کە زۆری نەماوو لەنێو بچیت بەھۆی روودایکەو، بۆیە ئەو بەبیر ھێتاینەو کە کاتیك ھێرش کرایە سەرمان دەبێ، بەھێزێکی زۆرەو بەرپەچیان بدەینەو، چونکە ھێرش بەرەکان بەھەموو جۆرە چەکیك ھێرش دەھێنن، بەشیوہیەک زۆربەى چەکەکان رمن، بەلام ئەمە ھیچ سوودیکی نییە، بەرامبەر ھێزی نێزامى ئەورووپی، بەلام رم ئیستا لەم ولاتەدا بۆ شەر بەکار دێ ویاو.

ھەندیک لەخەلکیش تیروکەوان وتیریان بەکار دەھێنا، سەرپەشتکارەکەش یەکیك لەو کەسانە بوو، کە لەسەر ئەسپەکیەو دەیتوانی زۆر بەگونجاوى لە ئامانجی خۆی بدات.

له لایه کی دیکه وه رووبه ری ئه و زهویه تیایی بووین هه مووی به گیا داپوشراو بوو، که له هه ندیک شویندا ئه و گیایانه زۆر بهرز بوو، له هه ندیک شوینیدا درک وداله کان هه مووی وشک بوو بۆوه، بۆیه هه ندیک له کهسانی کاروانه که مان باسیان له وه کرد، تا ناگر بهرده نه ئه و درک وداله وشکانه.

له کاتژمیڕ پینچ و نیو ئه و شویننه مان به جی هیشت و ئه و پاسه وان و ئه فسه ره ی که له مووسله وه یاوه رم بوون گه رانه وه، دواتر هه نگاومان نا، دوا ی ماوه یه کی زۆر له رویشتن هه ندیک له وانه ی له کاروانه که دابوون، به باشیان زانی له ته نیشت یه کی ئک له زی ورووباره کان ره شمال هه لده ن بۆ پشوودان، هاوکات ته ته ری هه کان که بیست که س بوون وده چوونه دیار به کر وله گه ل ئیمه دا بوونه هاوړی و ئیمه و ئه وان کاروانه که مان جی هیشت و به ره و شوینی مه به ستی خۆمان هه نگاومان نا، ئه مه و له کاتژمیڕیکدا شه ش میل ده رۆیشتن، له ریگه دا شویننه واری هه چ کشتوو کال و کیلگه یه کمان نه بینی وه ته هه چ دانیشته وانی کمان نه بینی، به لām له گه ل رۆژه له هه تدا چه ند زییه کمان بری که هه موو لایه کی به دارو درخت و درک ودال داپوشراوه، له ویدا هه ندیک له به رازه درهنده کاغان بینی، کاتی ئک له زییه که نزیک بوومه وه میگه لی ئک له و به رازانه م بینی، که نزیکه ی بیست به راز ده بوو و به ره و زییه که هه نگاو ده نین، بۆیه من زۆر به خیرایی سواری ئه سپه که م بوومه وه و چه ند که سی ئک له ویدا بوون و بانگم کردن تا به خۆیان رمه کانیان بین، له و کاته دا میگه له که به دواماندا هاتن و ئیمه ش رامان ده کرد، ئه و که سانه ی که رمه کانیان پێ ئاماغه کانی خۆیان پێکا کاتی ئک یه کی ئک له وانه له نیوه ندی درخته کاند خۆی شارده وه و توانی یه کی ئک له و به رازانه له چه ند شوینینه که وه بپێکی، منیش کاتی ئک به رازه کان له دوام بوون، توانیم به پێی ئه سپه کانه رووبه روویان بیه وه و به رازه کان ناچار بکه م وازم لی بین، به لām زۆری نه ما بوو خۆم و ئه سپه که م بکه وین، له کاتی ئه م جۆره روودا وانه ئه گه ر له سه ر ئه سپه که م بکه و ته بوو مایه خواره وه ئه و بێگومان به رازه کان ده یان کو شتم، دوا ی ئه وه ی توانیمان له و گرفته خۆمان رزگار بکه یین، له پاشاندا زۆر ترساین هیرش بکه نه وه سه رمان، دوا ی ئه وه ی یه کی ئک له به رازه کان له چه ند

شۆيىنىكەۋە برىندار بوو، بەدۋايەۋە بوۋىن تاۋەكو كوشتمان، ئەو بەرازەش قەبارەى مامناۋەندى بوو ورەنگى سوورىكى تاريك بوو، ھەموو ئەۋانەى لەگەلماڭ بوون لەدوۋرەۋە چاۋدىريان دەكردين و دەيانويست بەشداريمان لەگەلدا بىكەن، ئەم رووداۋەش لەدىدى مەن گەرەترىن رووداۋ بوو كە مەن رووبەروۋى بوومەتەۋە، لەراستىدا مەن ژمارەيەك لە بەرازى دېرندەم بىنى وئارەزووم لەۋە بوو ھېرش بىكەمە سەريان، بەلام ئىستا گەيشتمە ئەو راستىيەى كە ئەمچۆرە بىركردنەۋەيە زۆر گىلانە بوو، تا ئىستاش ھېچ ئاژەللىكى دىكەم نەبىنوۋە بەو چۆرە دېرندە بى، ھەر لەۋىدا گورىكمان بىنى كە لەو ناۋە دەسۋاپەۋە و بەدۋاى نىچىرىكدا دەگەرا.

دواتر دەستمان بەگەشتەكەمان كەدەۋە تا كاتژمىر ھەشت و نىو بۆ ھەر كاتژمىرىك شەش مىلمان دەپرى، ھاۋكات گەيشتىنە يەككە لەو گەردەلۈكانەى كە دورست كرابو لە نزيك زىيەك كە ئاۋەى زۆر سازگار بوو و بەنىۋ دۆلىكى فراۋان تىدەپەپرى، ۋەك باسەم كەرد شۆيىنىكى ديارى كراۋ نەبوو تا بۆماۋەيەك تىادا جىگىر بىن و بۆيە تەنھا بۆ پشۋودان لە شۆيىنىك دەماينەۋە، ئەو چۆرە شۆيىنانەش ھەموو كاتىك شۆيىنىكە جىگىر نىيە، بەلام ئەۋەى زۆر ئارەزووم بوو كاتىك دەگەيشتمە ھەر زىيەك بەئاۋى سارد سەرم دەشۋشت.

لەكاتژمىر پىنجى دۋاى نىۋەپۆى پاش ئەۋەى دە مىلمان پرى بوو، دووبارە سوارى ئەسپەكاغان بوۋىنەۋە، بەرەو رۆژئاۋا رۆيشتىن ولەرىنگەدا چەندىن گوند و دىمەنى جوان ورەنگىنمان بىنى كە لەھەموو لايەكەۋە خەلك تىايدا دەژيا، دووبارەش گەپاينەۋە سەر كانيە جوانەكان ولەۋىدا ئاۋمان دەخواردەۋە، ھەروا كاتىك گەيشتىنە سەر زىيەك لەدوۋرەۋە شارىكى ويرانبوۋمان بىنى كە لەسەر شىۋەى مانگ بوو، لەدۋىدا چەندىن بەردم دۆزىۋە كە شتى لەسەردا ھەلگىندرابو، بەلام ھېچ بەردىك شتى لەسەر نە نوسرابو، ھاۋكات لەۋىدا تابووتىكىمان دۆزىۋە بەلام ھېچى لەسەر نەنوسرابو، ئەۋە جگە لەۋەى ھېچ چۆرە گيانەۋەرىكىشمان لەۋىدا نەبىنى، جگە لەبەرازە كىۋىەكان وگورگ ۋەھەندىك لە ھەلۆ، ئەو ئەو زىيەى لەتەنىشتىا بوو پىر بوو لەماسى.

بەردەوام بەرەو رۆژئاوا دەروېشتىن تا كاتۇمىر نۆ كاتىك يەككە لەجۆگە
وكانىيە كمان بىنى يەكسەر لاماڭ دا، دواتر بەرەو باكوور ھەنگاومان نا،
لەو كاتەدا كۆمەلەك لەئىمە رىگەكەيان ون كەرد، بەلام يەككە لەئىمە چەندىن
تەقەي كەرد، تا ئەو كۆمەلەيە ئىمەي دۆزىيەو، لەگەل ئەو يەككە رىگەكە زۆر
ناخۆش بوو، بەلام لەنيوئەشەو دا توانىمان بگەينە شوئىنەك كە پىي دەلەين
(تيس) كە شوئىنەك بوو لەبەرزايى گەردىكدا پىكەتەبوو لە چەند خانوويەك،
لەویدا بۆ ماوئەي كاتۇمىرەك پشوو مان دا، لەویدا بەھۆي برسەتەي ھەستەم
بەماندوو بوونىكى زۆر دەر كەرد.

لەكاتۇمىر دوانزەدە ونيو پاش ئەوئەي كەمەك پالمان دايەوئە تيسمان بەجى
ھىشتەت، بەلام زۆرى نەبەرد رىگەمان لى بزر بوو و كەوتىنە ناو چەندىن گۆماو
وزەلكاو، گەيشتەنە جۆگەيەككە ئاوەكەي لەزنجىرە چياوئە دەھاتە خوارەوئە، دواتر
ھەنگاومان نا تا لەكاتۇمىر سىي رۆژى يەكشەممەي بىستە وئۆي تەموزى سالى
۱۷۹۷ گەيشتەنە شارى (نسىين).